

3. Napirend

ELŐTERJESZTÉS Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata

Tisztelet Képviselő-testület!

A települési önkormányzatok számára az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. CXXV. törvény 31. §-a előírja a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok életkörülményeinek javítását szolgáló helyi esélyegyenlőségi program elkészítését.

A törvényi előírás értelmében: a község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata (a továbbiakban: települési önkormányzat) ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el.

Tolmács Község Önkormányzatának képviselő-testülete 108/2022. (XII.06.) határozatával 2022-ban fogadta el a jelenleg hatályos Helyi Esélyegyenlőségi Programját.

A fent hivatkozott törvény 31.§ (4) bekezdése előírja, hogy a helyi esélyegyenlőségi program időarányos megvalósulását, illetve a (2) bekezdésben¹ meghatározott helyzet esetleges megváltozását kétévente át kell tekinteni, az áttekintés alapján szükség esetén a helyi esélyegyenlőségi programot felül kell vizsgálni, illetve a helyzetelemzést és az intézkedési tervet az új helyzetnek megfelelően kell módosítani.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni és a Helyi Esélyegyenlőségi Program felülvizsgálata ügyében döntést hozni szíveskedjen!

Tolmács, 2024. december 5.

Tisztelettel:

Dávid Martin
polgármester

---

¹ 31.§ (2) A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára – oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési kisebbségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia anti-szegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

.../2024. (XII...) képviselő-testületi Határozati-javaslat:

Tolmács Község Önkormányzatának képviselő-testülete által a 108/2022. (XII.06.) számú határozattal elfogadott, Tolmács Község Önkormányzata 2022-2027. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programjának I. felülvizsgálatát – az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 31. § (4) bekezdése alapján – elvégezte.

A képviselő-testülete az előterjesztettek szerint elfogadja a Belügyminisztérium által közzétett új módszertani útmutató alapján elkészített Tolmács Község Önkormányzata 2022-2027. évekre szóló Helyi Esélyegyenlőségi Programjának I. felülvizsgálatát.

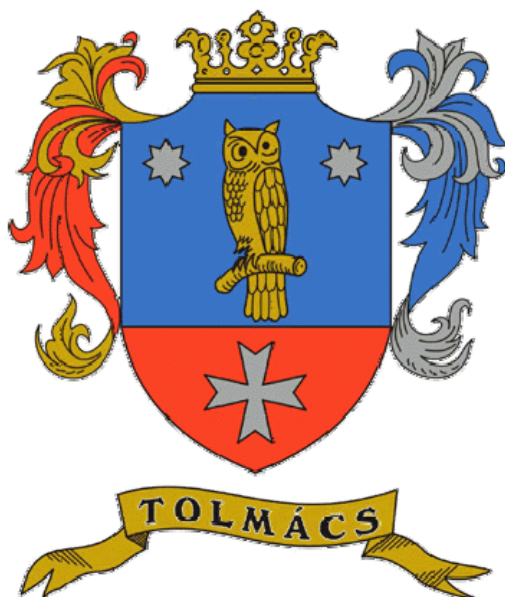
Határidő: azonnal

Felelős: polgármester

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program**

Tolmács Község Önkormányzata

**2022-2027
I. felülvizsgálat 2024**

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP).....	3
Bevezetés	3
A település bemutatása.....	3
Értékeink, küldetésünk.....	7
Célok.....	8
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	9
1. Jogszabályi háttér bemutatása	9
2. Stratégiai környezet bemutatása	10
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége.....	12
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	32
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	52
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége.....	59
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	66
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	70
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	72
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	73
1. A HEP IT részletei	73
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	73
Jövőképünk.....	74
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	75
3. Megvalósítás.....	81
3.1 A megvalósítás előkészítése.....	81
3.2 A megvalósítás folyamata	81
3.3 Monitoring és visszacsatolás.....	83
3.4 Nyilvánosság	83
3.6 Érvényesülés, módosítás.....	84
4. Elfogadás módja és dátuma	85

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva Tolmács Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira. Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Tolmács nevét a honfoglalás után egy évszázaddal a Kárpát-medencébe települt egyik besenyő törzsről kapta. Az Árpád-korban a Szent János Lovagrendnek volt erődített rendháza a mai Kálváriadomb területén, erre vonatkozó oklevelet adat 1274-ből van. Ekkor még nem létezett mai helyén a falu, az csak a 14. században települt oda. A falu 1393-ban a Losonczy család birtokában volt. A Kálváriadombon lévő johannita templom falai 1845-ben dőltek össze. Helyette a Pyber féle 18. századi kastély átalakításával hozták létre 1851 és 1854 között a falu jelenlegi római katolikus templomát. A 18. században épült barokk stílusú volt Szentiványi kastély jelenleg elhanyagoltan árválkodik a falu közepén. A vasutat 1909-ben építették ki.

Tolmács Budapesttől 54 kilométerre északra a Jenői és a Tolmácsi-patak kelet-nyugati irányú völgyében fekszik, a 2-es útról Rétság előtt nyugat felé, vagy Rétságon belül szintén nyugat felé lekanyarodva érhető el. A vasúti kapcsolata (a Diósjenő-Romhány vasútvonal) 2007. március 4-étől megszűnt.

Tolmács településen található a megyei egyik legnagyobb vegyi üzeme, mely sok helyi lakosnak biztosít munkahelyet. A falu határában lévő rétsági Ipari Parknak is köszönhető, hogy a térségben a munkanélküliek aránya viszonylag nem túl magas. A főfoglalkozás mellett a növénytermesztés, ezen belül a burgonya és a bogyós növények termesztése jelentős, állattartással viszont már nagyon kevés család foglalkozik.

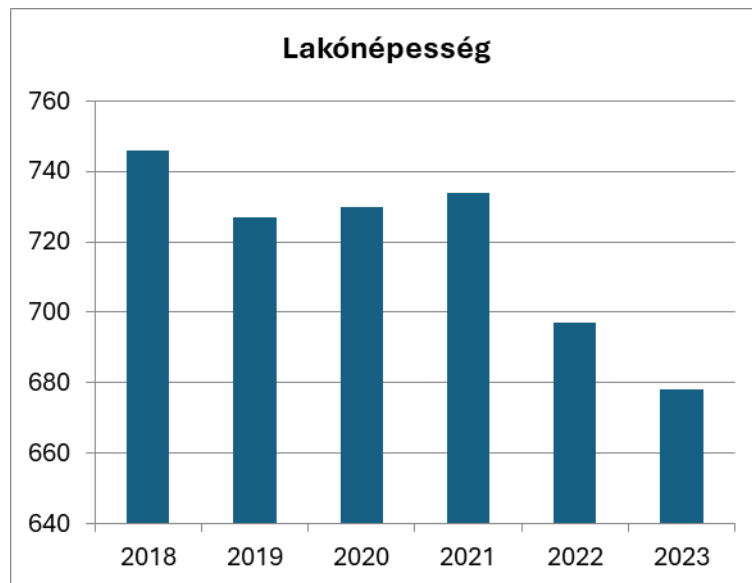
Az óvodát 2 csoporttal, maximum 40 fő gyermek létszámmal működtetjük. A Rétsági Általános Iskola Tolmácsi Telephelyén az 1-4. évfolyamos tolmácsi tanulók helyben tanulhatnak. A hivatali feladatokra három település – Borsosberény, Bánk, Tolmács – közös hivatalt hozott létre, melynek Borsosberény település a székhelye. A Tolmácsi Kirendeltségen a falu lakói a hét minden munkanapján intézhetik ügyeiket. A háziorvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendelt a helyi orvosi rendelőben. Jelenleg sajnós a háziorvos betegsége miatt a helyettesítés csak egy napon történik. A betegeknek a többi napokon az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk.

Tolmács településen fontos feladat a szennyvízhálózat kiépítése, megvalósítása, mely állami beruházás keretében már folyamatban van.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Településrendezési terv, Bűnmegelőzési koncepció

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2018	746	bázis év
2019	727	97,45%
2020	730	100,41%
2021	734	100,55%
2022	697	94,96%
2023	678	97,27%

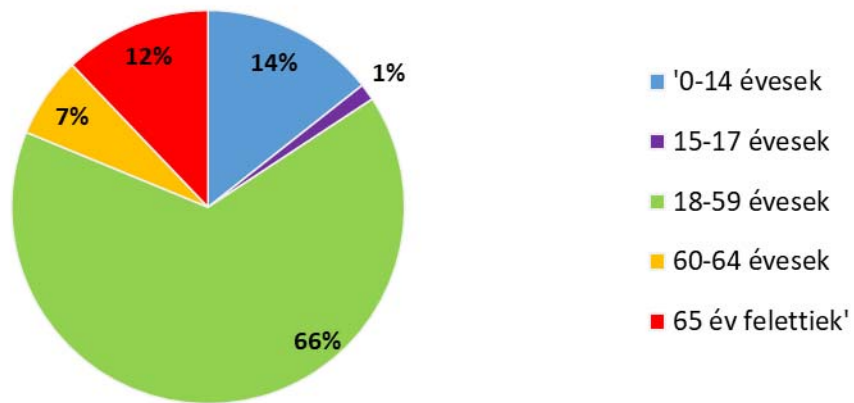
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

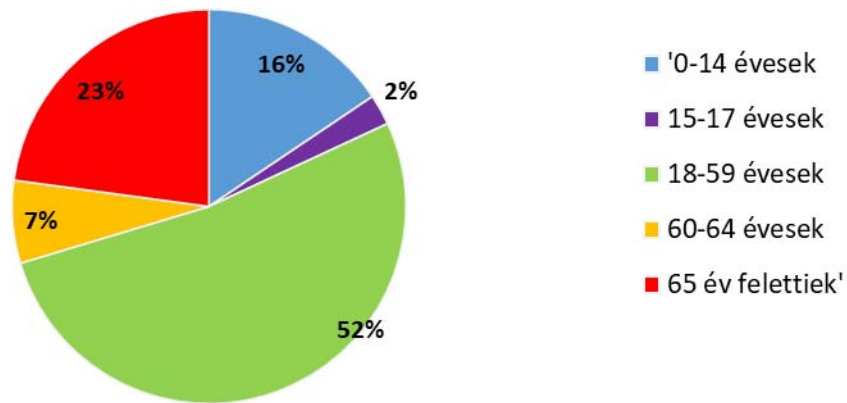
2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2021)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	362	398	760	47,63%	52,37%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			20	2,63%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	52	62	114	6,84%	8,16%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	5	10	15	0,66%	1,32%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	237	208	445	31,18%	27,37%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	24	27	51	3,16%	3,55%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	44	91	135	5,79%	11,97%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Állandó népesség - férfiak életkori megoszlása

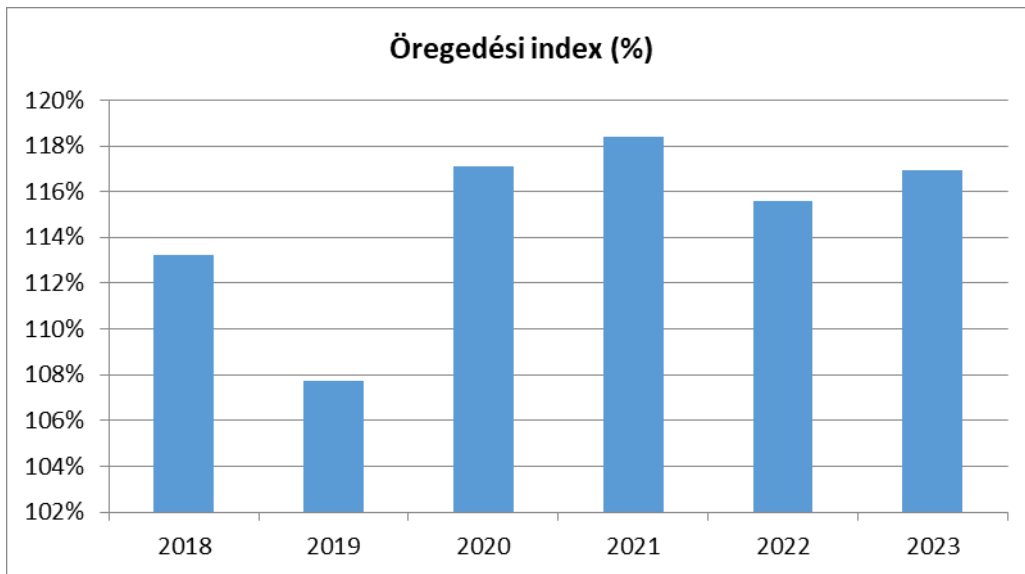
Állandó népesség - nők életkori megoszlása

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
18	120	106	113,21%
19	125	116	107,76%
20	130	111	117,12%
21	135	114	118,42%
22	141	122	115,57%
23	138	118	116,95%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő) (TS 031)
2018	12,11
2019	-23,08
2020	8,24
2021	15,03
2022	-19,57
2023	-21,82

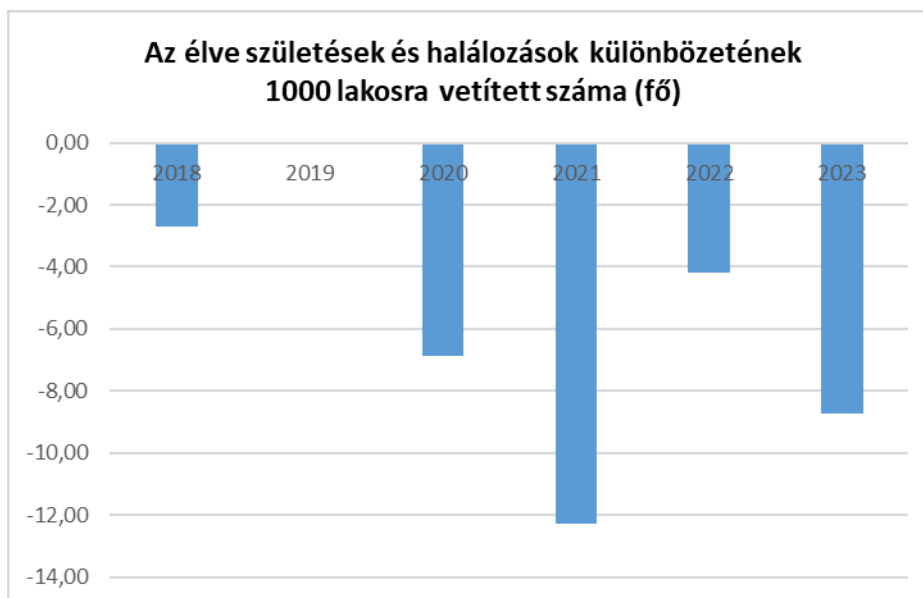
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő) (TS 032)
2018	-2,69
2019	0,00
2020	-6,86
2021	-12,30
2022	-4,19
2023	-8,73

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A népszépi adatokból megállapítható, hogy Tolmács lakosság száma lassú csökkenést mutat. Ez a csökkenés elsősorban a belföldi elvándorlásnak köszönhető, illetve a halálozások száma az élve születések számát az utóbbi években meghaladja. Az állandó népesség megoszlását mutató diagram adataiból láthatjuk, hogy az idős, 65 év feletti női lakosok száma magas.

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Megléte segíti, hogy mindenkinek esélye legyen jó minőségű szolgáltatásokra, az esélyegyenlőtlenséggel küzdő emberek előnyben részesítését az élet minden területén, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékossgal él, milyen a származása vagy az anyagi helyzete.

Tolmács Község Önkormányzata folyamatosan érvényesíti az esélyegyenlőségi szempontokat a település működését, fejlesztését meghatározó alapvető dokumentumaiban. Az esélyegyenlőség megvalósítását horizontális elvnek tekinti, amely áthatja valamennyi önkormányzati tevékenységet: a kötelező és önként vállalt feladatok ellátását a helyi szintű közpolitika alakítása során.

Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Ennek eszközei szabályozás, támogatás és a jó gyakorlatok bevezetése, bemutatása.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Tolmács Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Tolmács Község Önkormányzat alapvető célja, hogy olyan település legyen, ahol érvényesül az az elsődleges alapelv, mely szerint minden embert egyenlőnek kell tekinteni. Közvetlen vagy közvetett diszkrimináció vagy hátrányos megkülönböztetés senkit ne érjen sem faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerint.

Olyan intézkedések, eljárások megfogalmazása amelyek

- szolgálják egy összetartó, szolidáris társadalom erősítését a hátrányos megkülönböztetés megszüntetésével, az esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód biztosításával a hátrányos helyzetű csoportok számára,
- biztosítják a hátrányok hatásainak mérséklését, akár megelőzését a pénzügyi, természetbeni juttatásokhoz való hozzájutással, az önkormányzat intézményeiben a különböző közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáféréssel, a foglalkoztatási, oktatási, egészségügyi, szociális, igazgatási és területfejlesztési célok összehangolásával,
- kiszűrik az esetleges szegregációs és szelekciós mechanizmusok lehetőségét,
- támogatják a társadalmi integrációt a meglévő és eredményes szolgáltatások megtartásával, vagy a felmerülő igények, szükségletek kielégítését segítő új támogató szolgáltatások bevezetésével.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása

- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.v.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglalt helyi esélyegyenlőségi programok intézkedései kapcsolódnak a következőkben felsorolt, EU és nemzeti szintű stratégiákhoz, ágazati politikákhoz: EU 2020 stratégia, Nemzeti Reform Program, Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia, „Legyen jobb a gyerekeknek!” Nemzeti Stratégia, Roma Integráció Évtizede Program, Nemzeti Ifjúsági Stratégia.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

2009-ben a Képviselő-testület elfogadta az 5/2009. (III.19.) a szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendeletét. A törvényi előírásokon túl, a rendelet célja, hogy településünkön olyan támogatási rendszer működjön, amely az állampolgárok számára a prevenció, a hátrányos helyzetből adódó hatások enyhítésére szolgálnak. A szociális ellátások, szolgáltatások középpontjában a család áll.

A szegénység elmélyülése miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékből eredő szükségletek, eltartottak gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk. A rendeletet az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján évente legalább egy alkalommal felülvizsgáljuk.

A Képviselő-testület az étkeztetési ellátás nyersanyagköltségeiről és térítési díjáról szóló 9/2014. (XI.28.) önkormányzati rendelete szabályozza az óvodai ellátottak, az iskolai tanulók és a szociális étkezők által fizetendő térítési díjakat.

2016-ban a Képviselő-testület elfogadta a helyi gyermekvédelmi ellátásokról szóló 7/2016. (VII.13.) önkormányzati rendeletét. A rendelet kimondja, hogy a gyermekek, illetve a fiatal felnőttek részére milyen pénzbeli és természetbeni ellátásokat biztosít az önkormányzat, és szabályozza azok folyósításának feltételeit.

A fiatalok letelepedési hajlandóságát szeretné növelni a Képviselő-testület azzal, hogy megalkotta a lakáshoz jutás anyagi támogatásáról szóló 14/2003. (XII.16.) rendeletét.

A Képviselő-testület a helyi építési szabályzatról és szabályozási tervről szóló 2/2003. (II.13.) önkormányzati rendeletét olyan szempontok szerint alkotta meg, hogy a falu fejlesztési lehetőségei mind a lakosok, mind a vállalkozások érdekeit szolgálják.

A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózási politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült

a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)
Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)
Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Az esélyegyenlőséget érintő helyi stratégiai tervek, koncepciók Tolmácson:

Költségvetési terv – az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény rendelkezései alapján a polgármester minden évben a képviselő-testület elé terjeszti a következő évre vonatkozó költségvetési tervet, melyet a testület rendelet formájában hagy jóvá. A költségvetés készítésekor önkormányzatunk kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a rászoruló célcsoportok támogatására pénzügyi forrást különítsen el. A képviselő-testület tartalékok képzésével a falu lakóinak érdekét szolgáló pályázatok önrészét kívánja biztosítani.

Köznevelés-fejlesztési terv –Az oktatásért felelős miniszter az Oktatási Hivatal előterjesztése alapján a kormányhivatalok közreműködésével és a helyi önkormányzatok véleményének kikérésével és közreműködésével készíti el megyei szintű bontásban az intézményhálózat-működtetési és köznevelési-fejlesztési tervet. A terv a településen működő köznevelési intézmények nevelőtestületei, alkalmazotti közösségei, a szülői és diákszervezetei véleményének figyelembevételével készül el.

Településrendezési terv Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 6. §-a alapján a települési önkormányzat a településrendezési feladatokat a helyi építési szabályzat, valamint a településrendezési tervek elkészítésével és azok elfogadásával látják el. A Képviselő-testület a helyi építési szabályzatról és szabályozási tervről szóló 2/2003. (II.13.) önkormányzati rendeletét olyan szempontok szerint alkotta meg, hogy a falu fejlesztési lehetőségei mind a lakosok, mind a vállalkozások érdekeit szolgálják.

Bűnmegelőzési koncepció A képviselő-testület 2005. évben a 71/2005. (VI.06.) számú határozatával fogadta el a bűnmegelőzési koncepciót. A koncepció kiemelten foglalkozik a gyermek és ifjúságvédelemmel.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Önkormányzatunk társulás, illetve körzetesített formájában az alábbi feladatokat látja el:

- egészségügyi ellátás
- szociális és gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások
- önkormányzati hivatal működtetése
- hulladékgazdálkodás.

Az egészségügyi ellátást Rétság településsel körzetiesített formában látjuk el. A házi orvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendelt a helyi orvosi rendelőben. Jelenleg sajnos a házi orvos betegsége miatt a felnőtt orvosi rendelés heti egy alkalommal történik. Más napokon az orvosi ellátást igénybevételéhez Rétság településre kell a betegeknek utazniuk.

Településünkön a gyermekjóléti szolgálatot az önkormányzatok társulása alapján a nagyoroszi székhelyű Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el.

A hivatali feladatokra három település – Borsosberény, Bánk, Tolmács – közös hivatalt hozott létre, melynek Borsosberény település lett a székhelye. A Tolmácsi Kirendeltségen a falu lakói jelenleg heti négy munkanapon intézhetik ügyeiket.

A hulladékgazdálkodási feladatainknak a gödöllői székhelyű Észak-Kelet Pest és Nógrád Vármegyei Regionális Hulladékgazdálkodási és Környezetvédelmi Önkormányzati Társulás tagjaként teszünk eleget.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk a különböző beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. A hiányzó adatoknál a 2001. és 2011. évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli és foglalkoztatottságbeli deficitekben mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a munkahelyek megszűnésére, a munkanélküliségre, a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére – nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira -, a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza. A mélyszegénység hatása az alapvető létfeltételekben, a lakhatási, táplálkozási körülményekben, az érintettek egészségi állapotában is jelentkezik. A szegénység szempontjából meghatározó társadalmi jellemző a családok gyermekszáma, illetve a gyermekszegénység („a szegénység fiatal arca”: a szegények mintegy 30%-a 0–17 éves korosztályhoz tartozik), valamint a falusi lakókörnyezet (a szegények több mint fele községekben él).

Ez az állapot az érintetteket nagyon gyorsan megbélyegzi és a társadalomból való kirekesztettségüket okozza.

A társadalmi leszakadás meghatározó részben tehát a szegénységgel összefüggő körülményekből fakad. A szegregáció mértéke, a társadalmi élet jelentős területeiről való tömeges kizáródás súlyos társadalmi probléma.

Ma Magyarországon minden harmadik ember (kb. 3 millióan) a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos

helyzetű térségekben élők. A cigányok/romák nagy többsége ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Településünkön a 2022. évi népszámlálás során a válaszadók közül senki sem vallotta magát romának.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet		
Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az SZJA adófizetők %-ában (TS 060)
2018	53,71	21,98
2019	52,82	19,85
2020	52,64	21,55
2021	52,37	19,85
2022	53,59	19,22
2023	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A szegénység számos társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, okai között szerepelnek társadalmi és kulturális hátrányok, szocializációs hiányosságok, alacsony vagy elavult iskolai végzettség, munkanélküliség, egészségi állapot, a családok gyermekszáma, a gyermekszegénység, de a jövedelmi viszonyok mutatják meg leginkább.

Az alacsony jövedelműek bevételeinek számottevő része származik a pénzbeli juttatások rendszereiből. Településünkön az aktív korúak ellátására jogosultak többsége egyedülálló, akik évek óta havi 22.800 Ft támogatásban részesülnek, melyből nem tudják fedezni kiadásait. Sok a minimálbéren foglalkoztatott munkavállaló, illetve alkalmi munkavégzésből élő.

A 2022. évi népszámlálás során a lakosság lakáskörülményeinek kérdését is vizsgálták. A válaszok alapján került kimutatásra, hogy Tolmácson a lakásállomány 58,6%-a összkomfortos, 37,6 %-a komfortos, 2,4 %-a félkomfortos és 1,4 %-a komfort nélküli, vagy egyéb szükség lakás.

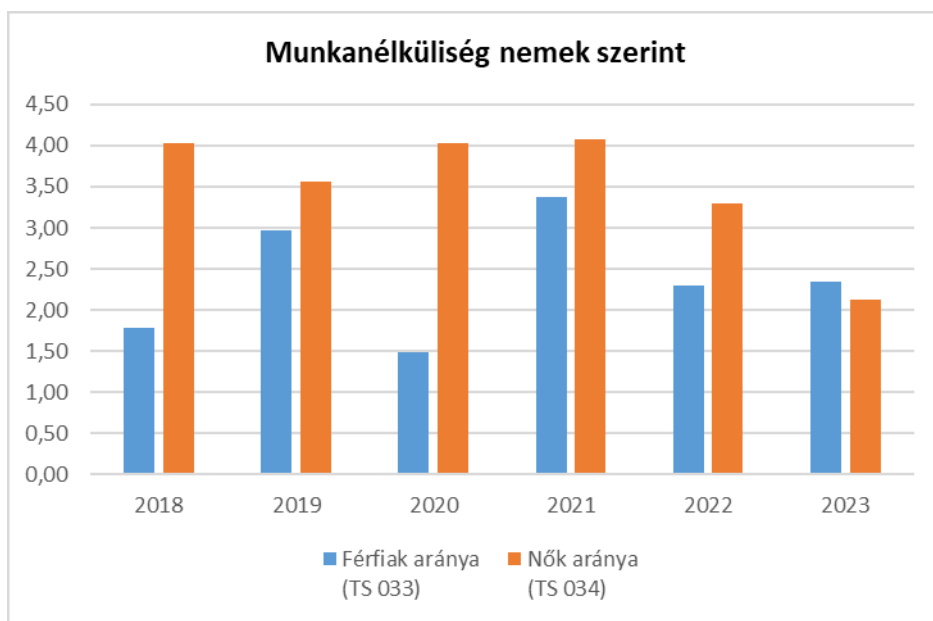
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2018	1,79	4,03	2,91%
2019	2,97	3,56	3,27%
2020	1,49	4,03	2,76%
2021	3,38	4,08	3,73%
2022	2,30	3,29	2,80%
2023	2,35	2,12	2,24%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

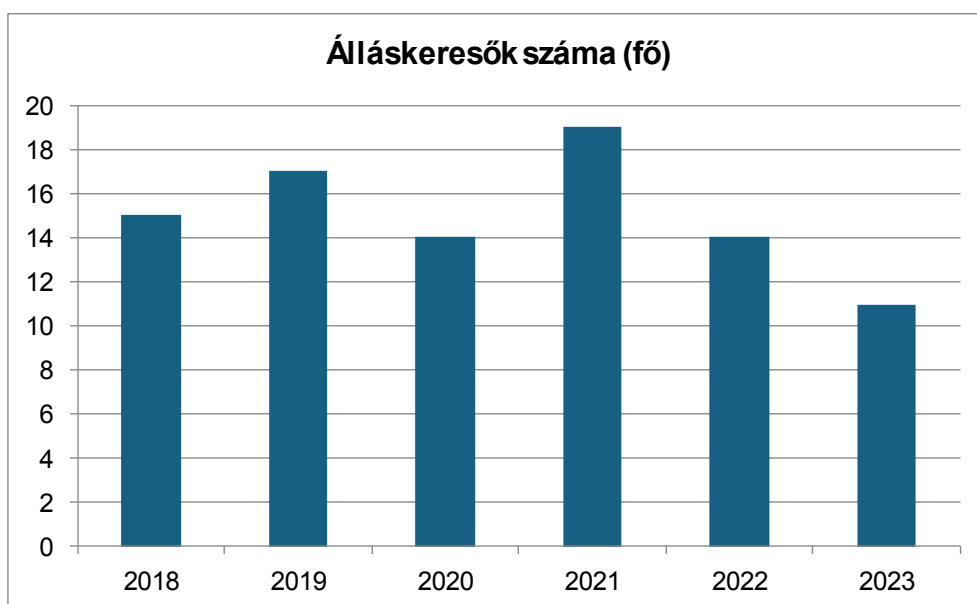

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

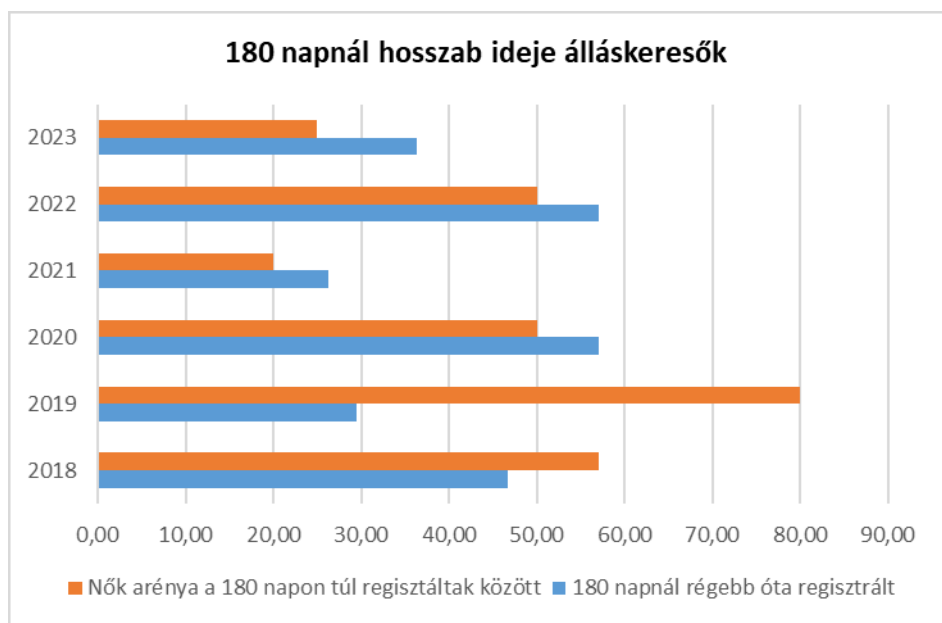
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen	15	17	14	19	14	11
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	0,00	2,00	1,00	1,00	1,00	1,00
	%	0,00%	11,76%	7,14%	5,26%	7,14%	9,09%
21-25 év (TS 038)	Fő	1,00	0,00	2,00	2,00	1,00	0,00
	%	6,67%	0,00%	14,29%	10,53%	7,14%	0,00%
26-30 év (TS 039)	Fő	2,00	3,00	2,00	3,00	0,00	0,00
	%	13,33%	17,65%	14,29%	15,79%	0,00%	0,00%
31-35 év (TS 040)	Fő	1,00	2,00	1,00	1,00	3,00	1,00
	%	6,67%	11,76%	7,14%	5,26%	21,43%	9,09%
36-40 év (TS 041)	Fő	1,00	1,00	1,00	2,00	0,00	2,00
	%	6,67%	5,88%	7,14%	10,53%	0,00%	18,18%
41-45 év (TS 042)	Fő	2,00	4,00	2,00	1,00	1,00	0,00
	%	13,33%	23,53%	14,29%	5,26%	7,14%	0,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	2,00	0,00	1,00	2,00	0,00	0,00
	%	13,33%	0,00%	7,14%	10,53%	0,00%	0,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	2,00	2,00	1,00	3,00	3,00	1,00
	%	13,33%	11,76%	7,14%	15,79%	21,43%	9,09%
56-60 év (TS 045)	Fő	1,00	1,00	2,00	4,00	3,00	1,00
	%	6,67%	5,88%	14,29%	21,05%	21,43%	9,09%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3,00	2,00	1,00	0,00	2,00	5,00
	%	20,00%	11,76%	7,14%	0,00%	14,29%	45,45%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	46,67	57,14
2019	29,41	80,00
2020	57,14	50,00
2021	26,32	20,00
2022	57,14	50,00
2023	36,36	25,00

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat és diagram adatai alapján megállapíthatjuk, hogy 2023. év kivételével a nyilvántartott álláskeresőkből a női álláskeresők száma magasabb.

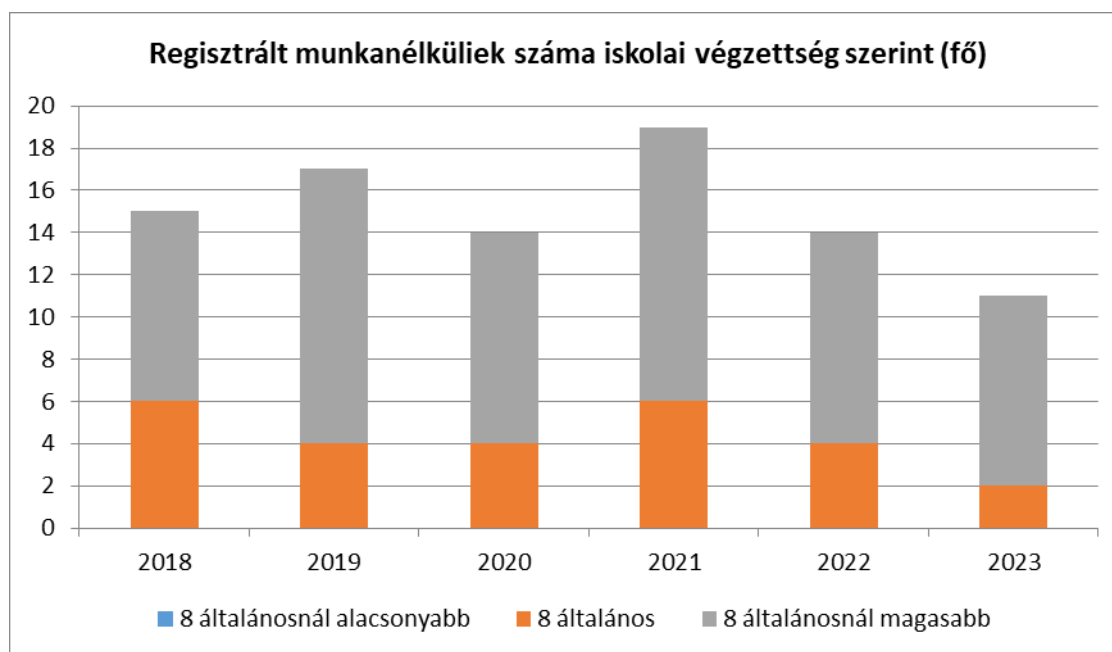
A korcsoportos bontás alapján megállapítható, hogy az 56 éves feletti munkalehetősége korlátozott, számuk még mindig magas.

A tartós munkanélküliek aránya viszont kedvezően alakult, 2022. évben még 57 % volt, ami 2023. évre 36 %-ra csökkent le.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	15	0	0,00%	6	40,00%	9	60,00%
2019	17	0	0,00%	4	23,53%	13	76,47%
2020	14	0	0,00%	4	28,57%	10	71,43%
2021	19	0	0,00%	6	31,58%	13	68,42%
2022	14	0	0,00%	4	28,57%	10	71,43%
2023	11	0	0,00%	2	18,18%	9	81,82%

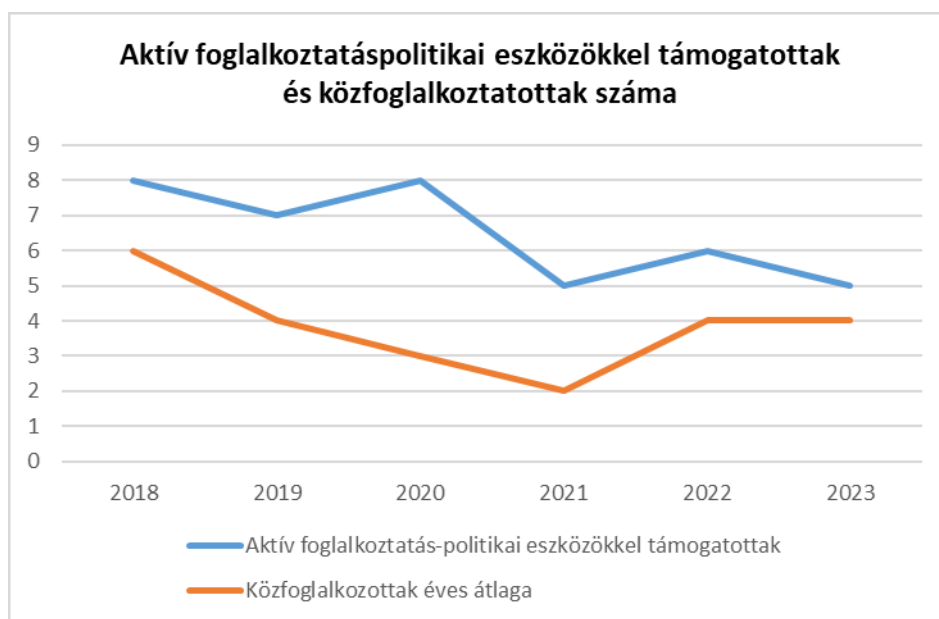
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázatból kitűnik, hogy az elmúlt években nyilvántartott álláskeresőkből a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya 18-40 % között mozgott, azaz a képzetlenebb réteg keres magasabb arányban megfelelő munkát.

c) közfoglalkoztatás

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitikai		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalkoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2018	8	6
2019	7	4
2020	8	3
2021	5	2
2022	6	4
2023	5	4
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal		

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2018. évben volt a legmagasabb, 2022. évtől viszont stagnáló tendenciát mutat. A felajánlott közmunkát általában a tartós munkanélküliek vállalják el, elsősorban azért, mert jogszabály írja elő, hogy a foglalkoztatást helyettesítő támogatás éves felülvizsgálatakor 30 nap munkaviszonyt (vagy egyéb munkát) kell igazolni a támogatás további folyósításához.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

Tolmácsra az utóbbi években több ipari vállalat is települt, illetve itt található a megye legnagyobb vegyi üzeme, mely sok helyi lakosnak ad munkalehetőséget.

A közelben lévő rétsági ipari park is sok tolmácsi lakosnak biztosít munkahelyet, de a Vácra, Gödre ingázók száma is jelentős, köszönhetően annak, hogy van olyan munkahely, amelyik külön munkásbuszokkal szállítja a dolgozóit.

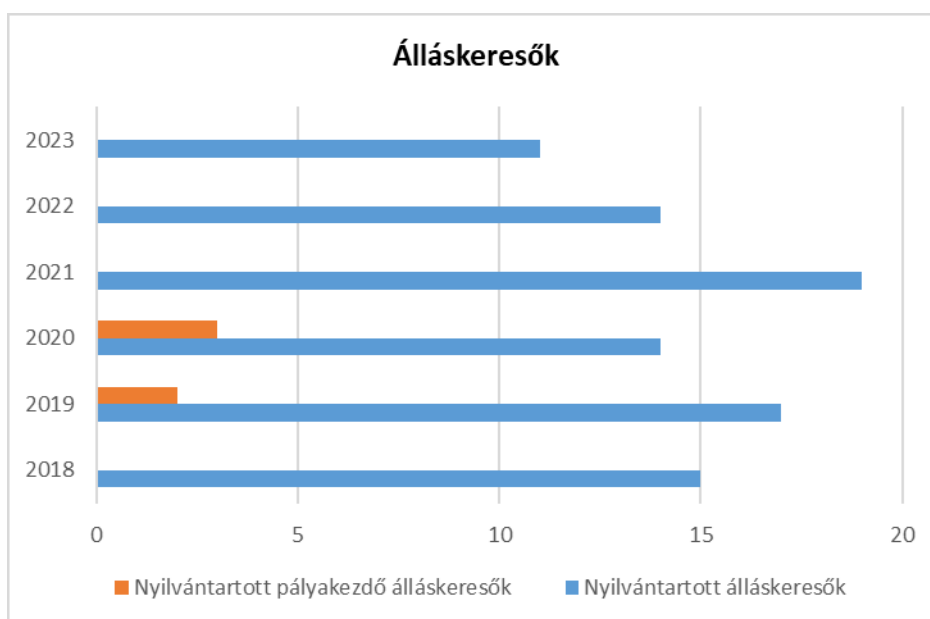
Tolmácshoz legközelebb Rétság városa van. A két település közötti közlekedés viszonylag jónak mondható.

Viszont Salgótarján, mint vármegyeszékhely távolabb található, mint a fővárosunk. Csak rétsági átszállással lehet eljutni mindkét városba.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma			
	Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
		Fő	Fő
	2018	15	0
	2019	17	2
	2020	14	3
	2021	19	0
	2022	14	0
	2023	11	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Településünkön helyben képzések, továbbképzések, foglalkoztatási programok nincsenek.

A Rétsági Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztályának közvetítése által az elmúlt években - pontos számadataink nincsenek, de - több regisztrált munkanélküli is munkaerő-piaci képzési programban vett részt. A képzések nagyobb része Rétságon történt, de előfordult az is, hogy a résztvevőknek távolabb lévő nagyobb városokba (pl: Vác, Balassagyarmat) kell utazniuk.

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A Felnőttképzési Központok által indított képzési programokat általában a regisztrált munkanélküliek tandíj kedvezménnyel és részletfizetési kedvezménnyel vehetik igénybe.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Az önkormányzat csak egy saját fenntartású intézménnyel rendelkezik, az óvodával. A közfoglalkoztatott dolgozók az óvoda környezetének tisztántartásában vesznek részt.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia adatai szerint országos problémaként a foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek. Alacsony továbbá a 15–24 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele is. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Az ifjúsági munkanélküliség strukturális munkanélküliség, a munkaerőpiac elvárásai ma már nemcsak a végzettségre és a szakképzettségre, hanem a különböző személyes kompetenciákra, szakmai és gyakorlati tudásra vonatkoznak.

Ezeket a problémákat országos szinten az elmúlt években jogszabályokkal orvosolták, mint például a 25 év alatti munkavállalók SZJA mentessége.

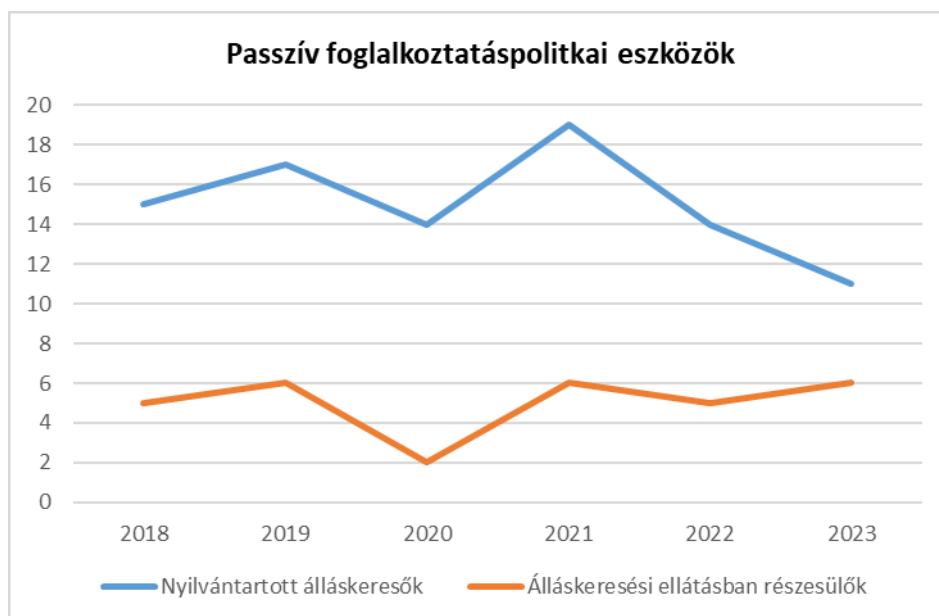
- i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei.

Komoly probléma, hogy az idősebb, 50 év feletti lakosság jelentős része még mindig digitálisan írástudatlan. Különösen nagy a lemaradás – az idősek mellett – a munkanélküliek, a hátrányos helyzetűek, a kistelepüléseken élők és alacsony végzettségűek körében, akiket szinte csak a felnőttképzés keretében lehet megszólítani. A Kormány felismerte, hogy a digitalizáció a versenyképesség, a fejlődés és a jólét legfőbb hajtóereje, ezért 2016. évben elfogadta a Digitális Oktatási Stratégiát, mely a digitális írástudatlanságot igyekszik csökkenteni.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	15	2,88%	5	33,33%
2019	17	3,50%	6	35,29%
2020	14	2,86%	2	14,29%
2021	19	3,92%	6	31,58%
2022	14	3,23%	5	35,71%
2023	11	2,61%	6	54,55%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

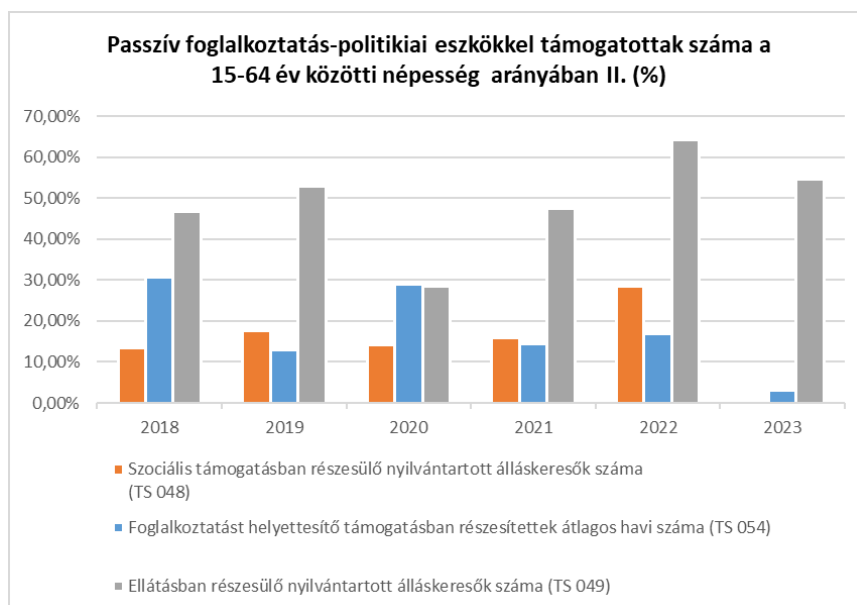
Álláskeresői járadék illeti meg azt az álláskeresőt, aki az álláskeresővé válását megelőző három éven belül legalább 360 nap jogosultsági idővel rendelkezik, és munkát akar vállalni, de önálló álláskeresőse nem vezetett eredményre, és számára az állami foglalkoztatási szerv sem tud megfelelő munkahelyet felajánlani. Az álláskeresői járadék maximum 90 napig folyósítható.

Nyugdíj előtti álláskeresői segély állapítható meg annak az álláskeresőnek, aki a kérelem benyújtásának időpontjában a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséhez legfeljebb öt év hiányzik, és legalább 45 napon át álláskeresői járadékban részesült, és a további előírt egyéb feltételek mindegyike teljesül. A nyugdíj előtti álláskeresői segély mértéke a kérelem benyújtásának időpontjában hatályos kötelező legkisebb munkabér 40 százaléka, 2023-ben bruttó 106.720 Ft. A segély addig folyósítható, amíg a jogosult öregségi nyugdíjra, megváltozott munkaképességű személyek ellátására nem szerez jogosultságot.

A nyilvántartott álláskeresői száma 2021. év óta csökkenő tendenciát mutat. A 2021. évi magas létszám oka a koronavírus járvány okozta vészhelyzetre, az ezzel járó gazdasági nehézségekre vezethető vissza.

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresői ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresői száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2018	2	13,33%	5	30,73%	7	46,67%
2019	3	17,65%	2	12,94%	9	52,94%
2020	2	14,29%	4	29,00%	4	28,57%
2021	3	15,79%	3	14,53%	9	47,37%
2022	4	28,57%	2	17,00%	9	64,29%
2023	0	0,00%	0	3,00%	6	54,55%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás		
	Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
		fő
	2018	0
	2019	0
	2020	0
	2021	0
	2022	0
	2023	1
Forrás: TeIR, KSH		

Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás.

Az aktív korúak ellátása két jogcímen vehető igénybe. Egészségkárosodott személy és 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevelő olyan szülő részére, aki a gyermek napközbeni elhelyezését nem tudja másképp biztosítani, - az aktív korúak ellátásán belül egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás állapítható meg, illetve álláskereső kérelmezők esetén az aktív korúak ellátásán belül foglalkoztatást helyettesítő támogatás állapítható meg.

Az igénybevétel egyik feltétele, hogy a kérelmező családjában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem nem haladja meg a szociális vetítési alap összegének (2024-ben 28.500 Ft) 90%-át (25.650 Ft) és vagyona nincs.

A foglalkoztatást helyettesítő támogatás havi összege a szociális vetítési alap összegének 80%-a (22.800 Ft).

Az egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás havi összege a családi jövedelemhatár összegének és a jogosult családja havi összjövedelmének különbözete, legmagasabb összege 2024-ben 79.840 Ft.

Az egyedülálló egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult esetén a támogatás összege: 27.075 Ft.

A táblázatból láthatjuk, hogy a egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult a vizsgált időszakban csak 2023. évben volt 1 fő.

A szociális ellátásokról szóló az 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendelet alapján rendkívüli települési támogatás nyújtható eseti jelleggel a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, valamint az időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy és családja részére, elsősorban az Szoc. tv. 45.§ (4) bekezdésében foglalt esetekben, valamint téli tüzelő vásárlásához, gyógyszerek beszerzéséhez, kórházi ápoláshoz, káresemény bekövetkezéséhez kapcsolódó kiadásokhoz, baleseti sérülésből fakadó kiadásokhoz, bűncselekmény sértettje részére.

A rendkívüli települési támogatás pénzbeli támogatásként vagy természetbeni ellátás formájában is nyújtható. Természetbeni ellátás különösen az élelmiszer, a tüzelősegély, a tanszervásárlás támogatása, a tandíj, a közüzemi díjak, illetve a gyermekintézmények térítési díjának kifizetéséhez nyújtott támogatás.

A rendkívüli települési támogatás összege alkalmanként minimum 1.000 Ft.

Magas gyógyszerköltségekre való tekintettel, vagy gyógyszer beszerzéséhez igényelt rendkívüli települési támogatás abban az esetben nyújtható, ha a kérelmező által igazolt gyógyszer, vagy gyógyászati segédeszköz havi kiadási költsége eléri a családi jövedelem 50%-át, melynek igazolásához a kérelem mellékleteként be kell nyújtani a kérelmező és a családja jövedelmi helyzetére vonatkozó igazolásokat és az eseti vagy havi gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz költségéről szóló igazolást.

Rendkívüli települési támogatás polgármesteri vagy képviselői javaslatra, valamint a gyermekek érdekeire való tekintettel a nevelési-oktatási intézmény, gyámhatóság, családsegítő javaslatára hivatalból is megállapítható.

A halálesethez, eltemettetéshez igényelt rendkívüli települési támogatás iránti kérelmet a halál esetet követő 60 napon belül lehet előterjeszteni. Az eltemettetés költségeihez való hozzájárulásként megállapított rendkívüli települési támogatás összege nem lehet kevesebb 30.000 Ft-nál.

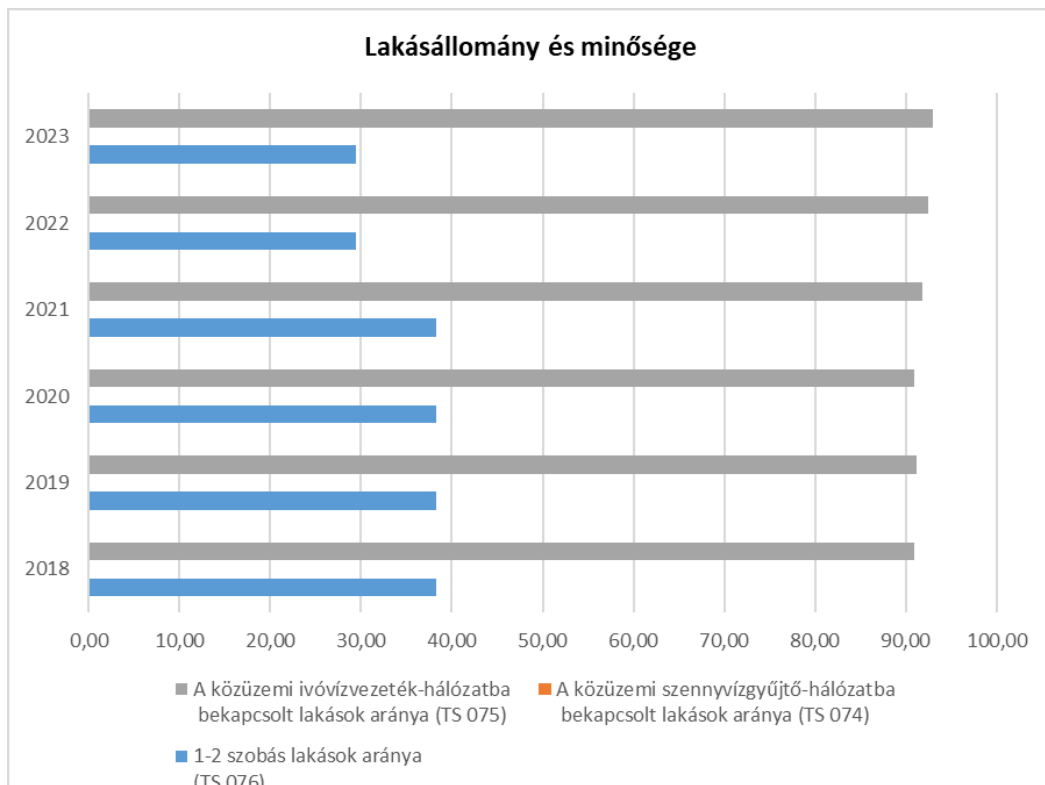
A települési támogatást kérő személyek leggyakrabban alacsony jövedelem, betegség, kórházi ápolás, hozzátartozó halála miatt, közüzemi díj tartozás, téli tüzelő beszerzésére hivatkozva nyújtották be kérelem A települési támogatást kérő személyek leggyakrabban alacsony jövedelem, betegség, kórházi ápolás, hozzátartozó halála miatt, közüzemi díj tartozás, téli tüzelő beszerzésére hivatkozva nyújtották be kérelmüket.

2023. évben 37 fő részesült települési támogatásban, összesen 1.590 ezer Ft összegben. 4 fő több alkalommal is kapott rendkívüli települési támogatást. A támogatások 20 esetben kérelemre, 31 esetben polgármesteri, alpolgármesteri, illetve képviselői javaslatra kerültek megállapítása. A legalacsonyabb segély 10.000 Ft, a legmagasabb segély 80.000 Ft összegű volt.

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány						
Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2018	340	0	0,00	38,24	0,00	90,88
2019	340	0	0,00	38,24	0,00	91,18
2020	340	0	0,00	38,24	0,00	90,88
2021	340	0	0,00	38,24	0,00	91,76
2022	343	0	0,00	29,45	0,00	92,42
2023	343	0	0,00	29,45	0,00	93,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

A táblázatból megállapítható, hogy a lakásállomány az utóbbi években nem gyarapodott, a településen a beépítetlen építési telkek száma elenyésző. A jelenlegi gazdasági helyzet nem kedvez az új lakás építésére.

a) bérlakás-állomány

A lakásállomány 99%-a magánszemélyek tulajdonában van, az önkormányzattól egy család bérel lakhatás céljából egy családi házat. Magánszemélyek az üresen álló ingatlanukat csak minimális esetben adják ki bérlőknek.

b) szociális lakhatás

Önkormányzatunk egy saját lakással rendelkezik, melyben egy rászoruló család, alacsony bérleti díj fizetése mellett lakik.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Településünkön nem lakáscélú ingatlanok nem szolgálnak lakhatási célokat.

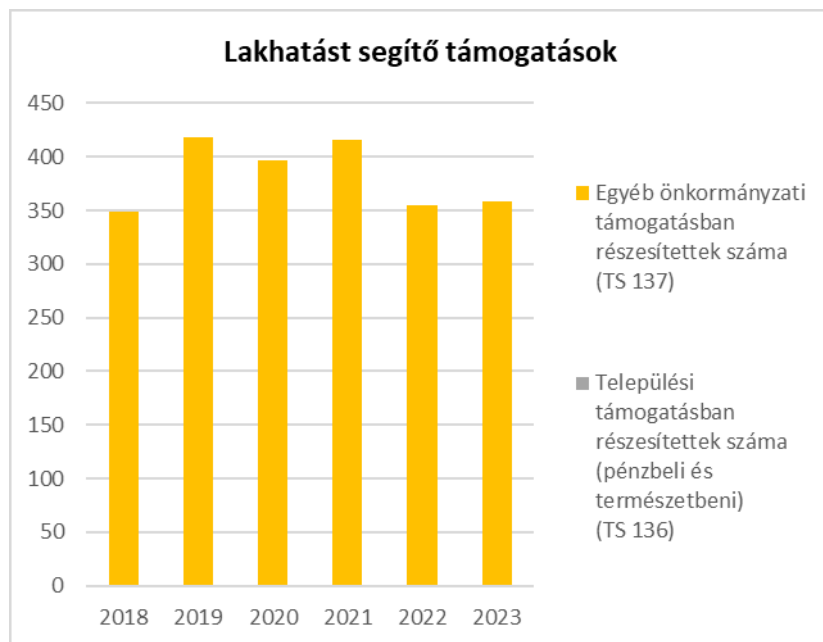
d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

Községünkben hajléktalanság nincs, veszélyeztetett lakhatási helyzet is ritkán fordul elő, legutóbb egy idős, beteg férfi lakhatását sikerült a családsegítő gondozó közreműködésével megoldani.

e) lakhatást segítő támogatások

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások		
Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2018	0	349
2019	0	418
2020	0	397
2021	0	416
2022	0	355
2023	0	358

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A fiatalok letelepedési hajlandóságát szeretné növelni a Képviselő-testület azzal, hogy megalkotta a lakáshoz jutás anyagi támogatásáról szóló 14/2003. (XII.16.) számú rendeletét. A rendelet kamatmentes kölcsön formájában nyújt segítséget a fiatalok lakásépítéséhez vagy lakásvásárlásához. A kölcsön lakásbővítéshez is igényelhető. A támogatási kérelem 2014. év óta nem érkezett hivatalunkhoz.

A lakásfenntartási támogatás 2016. évtől megszűnt, 2017. évtől a lakásfenntartási kiadások támogatására a lakosoknak települési támogatási kérelem benyújtására van lehetőség.

f) eladósodottság

A devizahitelek többsége az utóbbi években kilátástalan helyzetbe került, jövedelmükből képtelenek fizetni a megemelkedett törlesztő részleteket. Ennek következtében már településünkön is találkozhatunk évi 2-3 ingatlan árverési hirdetéssel.

A jövedelmi és vagyoni helyzet egyik mércéje a lakosság adósságállománya is. A közműhátralékosok számáról nincs adatunk, de a helyi adók vonatkozásában igen. Településünkön a magánszemélyek kommunális adója került bevezetésre, melynek évek óta igen kedvező a mértéke: 5.000 Ft/év, egyedül élő adózónak évi 4.000 Ft. 2023. évben a 347 fő kommunális adóalanyból 34 fő rendelkezik adóhátralékkal.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Tolmács településen mindösszesen 3 db ingatlan található külterületen, melyek a belterületi ingatlanoktól 100-150 méter körüli távolságra vannak. Az ingatlanokból 1 jelenleg használaton kívüli, lakatlan, de a használatban lévő ingatlanokban is csak 2 fő bejelentett külterületi lakos él.

A legközelebbi szomszédos település Rétság város. A 3 km-re lévő település akár gyalog vagy kerékpárral is megközelíthető. A buszközlekedés viszonylag jónak mondható, de a közlekedés költségei az elmúlt évben nagymértékben növekedtek. Az 5 km-es busz menetjegy megszűnt, már csak a 10 km-re szóló jeggyel lehet utazni. A vonat közlekedés 2007. évben szűnt meg.

Tolmács település kiépített áram- és víz- és gázvezeték hálózattal rendelkezik, de a szennyvízhálózat kiépítése még fontos hátralévő megoldandó feladat, mely jelenleg folyamatban van.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

a) a telep/szegregátum mint lakókönyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)

Telepek, szegregátumok nem tartoznak településünkhöz.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

Telepen vagy szegregátumban élő lakost nem tartunk nyilván.

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

Szegregációval veszélyeztetett területek nincsenek településünkön.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás						
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	0	0	0	21	10,32
2019	0	0	0	0	19	7,66
2020	0	0	0	0	16	7,87
2021	0	0	0	0	13	7,38
2022	0	0	0	0	14	3,99
2023	0	0	0	0	13	2,67

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A házi orvosi és a gyermekorvosi feladatok körzetesített formában rétsági székhellyel működő 1-1 orvos látja el. A településen van helyben a betegek ellátására alkalmas akadálymentesített orvosi rendelő. A háziorvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendelt a helyi orvosi rendelőben. Jelenleg sajnos a háziorvos betegsége miatt a helyettesítés csak egy napon történik. A betegeknek a többi napokon az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk. Járóbeteg szakellátásra szintén Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszerár is csak a szomszédos Rétság városban található.

A táblázatból megállapítható, hogy településünkön a közgyógyellátottak, illetve az ápolási díjban részesülők száma csökken. Hozzá tartozó ápolása miatt 2023. évben már csak átlagosan 3 fő részesül ellátásban.

b) prevenció és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Prevenió és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkor kötelező szűrésekhez) való hozzáférés Rétság város Járóbeteg Szakellátó Központjában van lehetőség.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáféréshez is elsősorban Rétság város Járóbeteg Szakellátó Központjában van lehetőség. Fekvő beteg esetén orvosi javaslatra házi ellátásra is lehetőség van.

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Tolmács Község Képviselő-testületének rendeletünk alapján szociális étkezésben részesülnek azok a rászoruló, akik önmaguk, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel legalább napi egyszeri meleg étkezéssel nem képesek gondoskodni.

A rendelet szerint szociálisan rászorult a 65. életévét betöltött személy, a rokkantsági nyugdíjas, a baleseti rokkantsági nyugdíjas, a hajléktalan, vagy azon személy, aki egészségi állapota, fogyatékosága, pszichiátriai betegsége vagy szenvedélybetegsége miatt a napi legalább egyszeri meleg étkezést önmaga, illetve eltartottjai részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem tudja biztosítani, és ezt háziorvos vagy szakorvos által kiállított igazolással bizonyítja.

A szociális étkeztetést igénylők száma az utóbbi években csökkent, 2023. évben átlagosan 6 fő vette igénybe a szolgáltatást.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

Településünkön 2000. évben került átadásra az új Faluház, melyhez tartozik egy sportcsarnok is. A falu lakói számos sportolási lehetőség közül választhatnak. Képviselő-testületi döntés alapján mindezt ingyen, bérleti díj fizetése nélkül tehetik meg. A falu központjában található futballpálya és strandröplabdapálya is bárki számára használható.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális alapszolgáltatások közé tartozik a házi segítségnyújtás. A Szoc. tv. rendelkezése értelmében a települési önkormányzat a gondozási szükséglettel rendelkező, házi segítségnyújtást igénylő személyek ellátásáról köteles gondoskodni, vagyis az önkormányzat kötelező feladatellátásának keretében a gondozási szükséglettel rendelkező személyeket köteles ellátásban részesíteni.

A házi segítségnyújtás olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását - szükségleteinek megfelelően - lakásán, lakóköznyezetében biztosítja.

A házi segítségnyújtás hozzájárul ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete saját környezetében, életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően, meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

A házi segítségnyújtás keretében szociális segítséget vagy személyi gondozást kell nyújtani.

Szociális segítség keretében biztosítani kell

- a) a lakóköznyezeti higiénia megtartásában való közreműködést,
- b) a háztartási tevékenységben való közreműködést,
- c) a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást,
- d) szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

Személyi gondozás keretében biztosítani kell

- a) az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását,
- b) a gondozási és ápolási feladatok elvégzését,
- c) a szociális segítség körébe tartozó feladatokat.

A házi segítségnyújtás igénybevételét megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet. A gondozási szükséglet vizsgálata keretében meg kell állapítani azt, hogy az ellátást igénylő esetében szociális segítség vagy személyi gondozás indokolt, valamint a napi gondozási szükséglet mértékét.

2014. évtől a házi segítségnyújtással kapcsolatos feladatokat önkormányzatunk látja el. 2018. januárjában az 1 fő 8 órás szakképzett szociális gondozó nyugdíjba ment, ezt követően 1 fő szakképzés nélküli dolgozó alkalmazásával kerül ellátásra a feladat, a gondozottak számának csökkenése miatt 6 órás rész munkaidőben történő foglalkoztatással. 2018. decemberétől 2020. decemberéig új szintén szakképzettség nélküli dolgozó látta el a feladatokat napi 4 óra munkaviszonyban. A házi gondozó a szerződésben előírt iskolai végzettséget a kötelező határidőn belül nem szerezte meg, így munkaviszonya megszűnt.

2021. januárjában 2 fő házi segítségnyújtásra jogosult gondozottat tartottunk nyilván, melyből 1 gondozott tartós kórházi ellátásban részesül, illetve a vírushelyzet miatt 2021. évtől a másik ellátott sem kérte a gondozást.

g) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

A fiatalok iskolai előadások keretében szakemberek segítségével ismerkednek meg a kábítószerfogyasztás veszélyeivel. Településünkünk szerencsére a drogfogyasztás még nem jelent meg, a fiatalok védelmét különböző programok szervezésével és anyagi támogatásával segíti az önkormányzat.

h) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével történik.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül.

3.6.2. Népkonyha	
Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: Önkormányzati adat

Településünkön népkonyha nincs, szociális étkeztetést viszont minden rászoruló várakozás nélkül igénybe vehet.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)			
Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
1	igen	96	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A település Közösségi Háza az IKSZT (jelentése: Integrált Közösségi Szolgáltató Tér) program megpályázásával valósult meg. Ennek a programnak a célja az volt, hogy többnyire kihasználatlan épületeket felújítsanak és műszakilag korszerűsítsék őket ez által a vidéki lakosság számára is elérhetővé téve többek közt az internetezést, és a hatékonyabb információáramlást.

Tolmács község központjában, a főtéren üresen álló, korábban Polgármesteri Hivatalként üzemelő épület lett teljesen átalakítva és bebútorozva. Azért is volt szükségünk ezen pályázat megnyerésére, mert most már több mint 10 éve, hogy közösségi házunk szolgálja a közösség építés/ fejlesztés céljait, helyet ad kulturális programjainknak, modern eszközöket ad az információk juttatásához stb.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

A településen számottevő etnikai kisebbség nincs, a közösségi együttélés jó, konfliktusok nincsenek.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

Helyi közösség adományozással és önkéntes munkával is segíti a település rászorulóit. Fő szervezői a Katolikus Egyház és az Önkormányzat. Az Egyház Caritas Szervezete minden évben élelmiszergyűjtést szervez a rászoruló családoknak. A falu köztisztasági napján a település lakói szemetet gyűjtenek, virágot ültetnek, így szépítik meg környezetüket.

- d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

Településünkön nincsenek nemzetiségi közösségek, maximum 1-2 beköltöző család vallja magát annak.

- e) helyi lakossági önszerveződések.

Helyi lakossági önszerveződés nem jellemző településünkre, de a helyi szervezetek felkérését pozitívan fogadják a település lakói.

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Tolmács településen kisebbségi önkormányzat nincs.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nyilvántartott álláskeresők több mint 18%-a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezik.	1.Tájékoztatás (honlap, hirdetőtábla) a felnőttoktatási lehetőségekről, közmunkaprogramról. 2.Közmunkaprogram folytatása, bevonásuk a közmunkaprogramba.
A szociális ellátásokat igénylők száma folyamatosan csökken.	Tájékoztatás az igénybevehető támogatásokról és az igénybevétel feltételeiről.

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja volt, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	362	398	760	47,63%	52,37%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			20	2,63%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	52	62	114	6,84%	8,16%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	5	10	15	0,66%	1,32%
Forrás: TeIR, KSH Tstar					

A táblázatból megállapíthatjuk, hogy a 18 alattiak száma a lakosok számának 17 %-a. Az idősek meghaladja a fiatalok számát, mely elsorban annak köszönhető, hogy a halálozások száma az élve születések számát az utóbbi években meghaladja.

Önkormányzatunk bölcsődét nem tart fenn, a gyermekek napközbeni ellátását az óvoda működtetésével biztosítja. A beíratott gyermekek létszáma indokolta, hogy az óvodai férőhelyek száma növekedjen, így a képviselő-testület döntése alapján a férőhelyek száma 2018. évben 40 főre emelkedett. A döntés következtében az óvoda 2018. szeptemberétől 2 gyermekcsoporttal működik tovább. 2023. évben 25 fő beíratott óvodás gyermek volt. Három óvodapedagógus és két dajka foglalkozik a gyerekekkel.

Az iskolás korú gyermekek napközbeni ellátása a Rétsági Általános Iskola által biztosított. A Tolmácsi Telephelyen az 1-4. évfolyamon tanulók iskola-otthonos oktatásban részesülnek.

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek		
Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2018	6	n.a.
2019	3	1
2020	0	2
2021	4	5
2022	4	5
2023	0	1
Forrás: TeIR, KSH Tstar		

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

Tolmács Község Önkormányzata (továbbiakban: Önkormányzat) a gyermekek védelmét a következő gyermekvédelmi alapellátásokkal biztosítja:

- a) pénzbeli ellátás
- b) gyermekétkeztetés
- c) család- és gyermekjóléti szolgáltatás,
- d) gyermekek napközbeni ellátása,
- e) gyermekek átmeneti gondozása.

Településünkön a gyermekjóléti szolgálatot az önkormányzatok társulása alapján a Nagyoroszi székhelyű Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el. Az alábbi adatokat a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat éves beszámolójából gyűjtöttük.

Település: Tolmács		
Családsegítő: Fábrián-Mák Mária		
	Gyermek	Család
2023-ben nyilvántartott	13	5
Első interjúval lezárt/egyszeri	4	2
Tanácsadott	-	-
Gondozott	5	1
Ebből hatósági intézkedés:		
-védelembe vétel	-	-
-ideiglenes elhelyezés	-	-
-nevelésbe vett	1	1
-családba fogadott	1	1
2023.évben megszűnt	9	3
2023.12.31-én nyilvántartott	4	2

2017-es évtől a Kormány létrehozta a Család- és Gyermekjóléti Központokat a kétszintű család- és gyermekjóléti szolgáltatás céljából. Illetékességi területe a hatósági feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatások.

A védelembe vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés és a nevelésbe vételi ügyekben a központ eszményzere is részt vesz az esetkezelésben, az illetékes családsegítővel közösen.

A Család és Gyermekjóléti Szolgálat településen végzett feladatai:

- információnyújtás
- jelzőrendszer működtetése
- kríziskezelés
- segítség az ellátásokhoz jutásban
- prevenció
- családgondozás, klasszikus segítő tevékenység
- általános tanácsadás
- kapcsolattartás és együttműködés a Család-és Gyermekjóléti Központtal.

2023. évben a gondozásba kerülés okai:

2023. évben új esetként gondozásba vételre 1 család esetében került sor, melyre a védelembe vétel megszüntetését követően az illetékes esetmenedzser ill. családsegítő javaslata alapján került sor.

Védelembe vétel alatt állók problémái:

- szülők életvitele
- magatartásproblémák
- iskolai hiányzás

Ha a gyermek veszélyeztettségét az alapellátás segítségével megszüntetni nem tudják, de feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi. A védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása történik.

Védelembe vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel 2023. évben nem volt. Egy esetben került sor családba fogadásra.

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők valamint

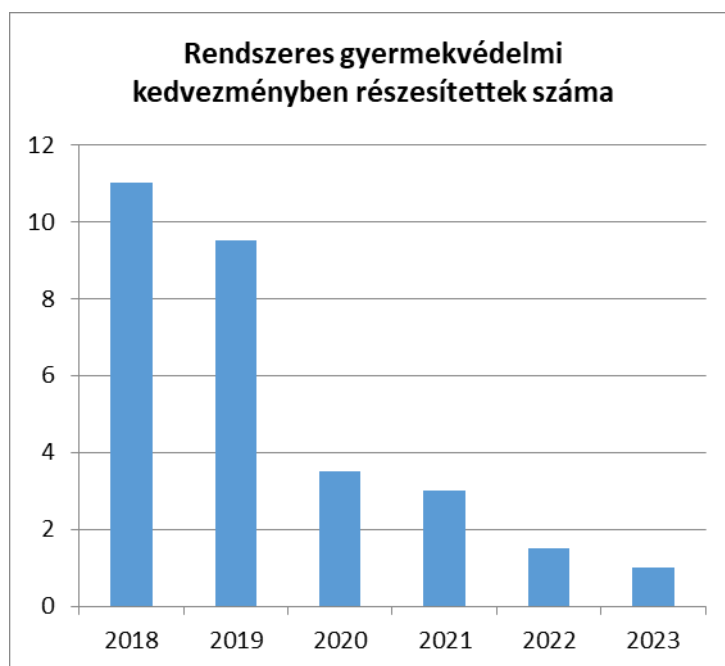
A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek szociális helyzete alapján jogosult:

- a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének igénybevételére,
- évente két alkalommal egyszeri külön támogatásra (2023. évben alapösszeg esetén 6.000 Ft/gyermek/alkalom, illetve emelt összeg esetén 6.500 Ft/gyermek/alkalom, valamint
- a külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

A jogosultság egy éves időtartamra kerül megállapításra.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2018	11
2019	10
2020	4
2021	3
2022	2
2023	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

2023. novemberében 1 család 2 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermeke után kapott pénzbeli támogatást összesen 12 ezer Ft értékben. Elutasított kérelem nem volt.

A veszélyhelyzet ideje alatt teendő, egyes szociális és gyermekvédelmi ellátásokkal kapcsolatos intézkedésekről, valamint a szociális és gyermekvédelmi szolgáltatásoknak a vészhelyzet ideje alatt elrendelt működési rendjéről szóló 556/2020. (XII.4.) Korm. rendelet 9. §-a rendelkezik arról, hogy az e rendelet hatálybalépésekor fennálló és a vészhelyzet ideje alatt lejáró rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság időtartalma, valamint a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet fennállását megállapító határozat hatályának időtartama meghosszabbodik a veszélyhelyzet megszűnésének hónapját követő második hónap végéig. E rendelet figyelembevételével 3 rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő gyermek jogosultsága hosszabbodott meg 2022. augusztus 31-éig.

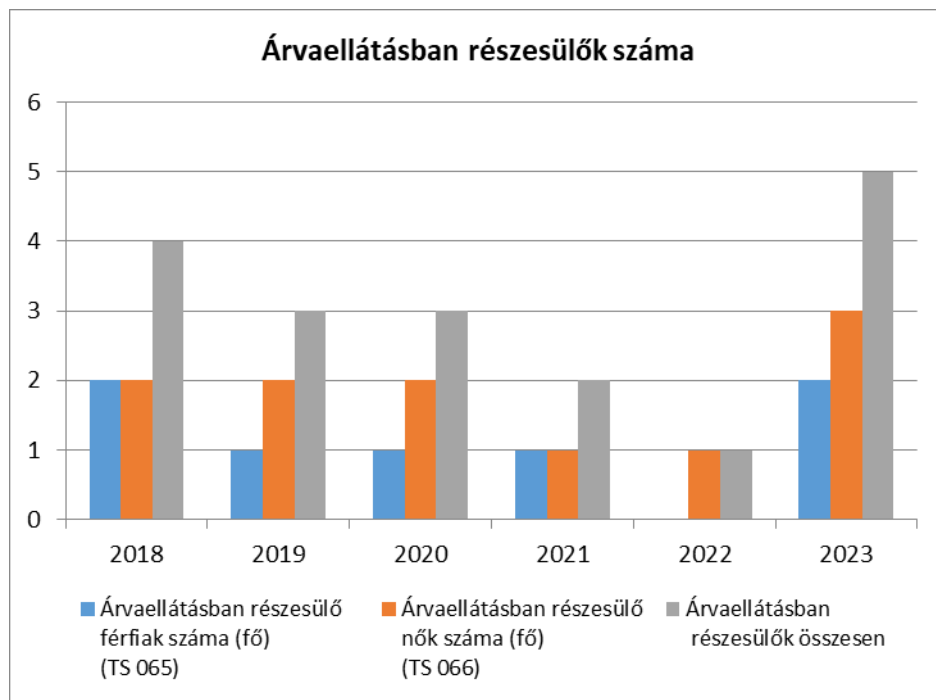
A grafikonból megállapíthatjuk, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma 2018. évtől csökkenő tendenciát mutat. 2023. évi nyilvántartásunkban átlagosan már csak 1 jogosult gyermek szerepel. A csökkenés oka, hogy az ellátásban részesülők közül volt olyan család, akinek a jövedelmi feltételei javultak és újabb gyermekvédelmi támogatási kérelmet nem nyújtottak be.

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete

2014. január 1-jétől a rendkívüli gyermekvédelmi támogatás önálló ellátási formaként megszűnt, és az önkormányzati segélybe olvadt. 2015. márciusától az önkormányzati segélyt a települési támogatás váltotta fel, mely keretén belül a rendkívüli élethelyzetbe került gyermekek családja támogatható.

4.1.3. számú táblázat - Árvaeállítás			
Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2018	2	2	4
2019	1	2	3
2020	1	2	3
2021	1	1	2
2022	0	1	1
2023	2	3	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

Tolmács Község Önkormányzata Képviselő-testületének 63/2023. (VIII.17.) számú határozata alapján a 2023/2024. évi tanévkezdéssel, illetve a neveltetéssel kapcsolatos kiadások enyhítésére a képviselő-testület 2023. évben a Tolmács községben lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkező és életvitelszerűen Tolmács településen élő óvodás, valamint az általános iskolai és középiskolai oktatási intézmény nappali tagozatán tanulói jogviszonyban állók szülei, illetve eltartói részére az óvoda-, és iskolakezdéssel kapcsolatos kiadások enyhítésére egyszeri rendkívüli támogatást nyújtott a következők szerint:

- óvodás gyermeket nevelő szülő vagy törvényes képviselő részére gyermekenként egyszeri 10.000 Ft;
- az általános iskolai oktatásban részt vevő tanulót nevelő szülő vagy törvényes képviselő részére gyermekenként egyszeri 15.000 Ft;

– szak-és középiskola nappali tagozatos oktatásában részt vevő tanulót nevelő szülő vagy törvényes képviselő részére gyermekenként egyszeri 15.000 Ft rendkívüli támogatásban részesült.

A kérelmek alapján 68 család részére összesen 1.705 ezer Ft támogatás került kifizetésre.

A Képviselő-testület 2024. évben a kimagasló infláció miatt az óvodáztatási támogatás összegét 5.000 Ft-tal, az iskoláztatási támogatások összegét 10.000-10.000 Ft-tal emelte meg, így 71 család részesült összesen 2.850 eFt támogatásban.

A felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanulók a Bursa Hungarica támogatás benyújtásával részesülhettek támogatásban.

Szociális tűzifa vásárlására 2012. évben pályáztunk először. A támogatásból megvásárolt tűzifára jogosultak köre a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendeletben került meghatározásra. A rendelet kimondja, hogy a települési önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárláshoz kapcsolódó támogatás igénybevételével vásárolt szociális célú tűzifára

- a) az aktív korúak ellátásában részesülő,
- b) az időskorúak járadékában részesülő,
- c) a lakásfenntartási települési támogatásban részesülő,
- d) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult,
- e) a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nevelő,
- f) a háztartásában három vagy több kiskorú vagy eltartott gyermeket nevelő,
- g) a közfoglalkoztatott,
- h) az az egyedül élő nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában részesülő, akinek jövedelme nem haladja meg a havi nettó 180.000 Ft-ot,
- i) a gyermekét egyedül nevelő szülő,
- j) tartósan beteg gyermeket nevelő,
- k) rendkívüli élethelyzet miatt időszakosan vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személy jogosult

feltéve, hogy lakásában a tűzifával történő fűtés lehetséges.

A jogosultak közül az a)-e) pontban meghatározott jogosult előnyt élvez.

2024. évben kérelem alapján 30 család kapott szociális célú tűzifát. A támogatottak közül 4 család 2,0 m³ és 26 rászoruló 1 m³ tűzifa támogatásban részesült.

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

Ingyenes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

Bölcsődében és óvodában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek egészséges testvérei
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek
- Nevelésbe vett gyermekek
- Azon gyermekek, akik olyan családban élnek, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegének 130 %-át (mely 2022. évben: 172.900 Ft/hó, 2023. évben: 200.564 Ft/hó, 2024. évben: 230.649 Ft/hó). A kedvezmény igénybevételéhez a szülőnek egy nyilatkozatot kellett kitöltenie, melyet az intézményvezetőhöz kellett benyújtani.

Nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon)
- Nevelésbe vett gyermekek

- Utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek.

Az önkormányzatunk által biztosított gyermekétkeztetésben 2023. évben szülői (jövedelmi) nyilatkozat alapján átlagosan 12 fő óvodás gyermek, valamint három vagy több gyermeket nevelő családban élő 5 fő óvodás gyermek étkezett ingyenesen. Szeptembertől egy ingyenes étkeztetésben részesülő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult iskoláskorú gyermek tanul a tolmácsi tagintézményben.

Kedvezményes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

Nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon felül)
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek

jogosultak kedvezmények étkezésére.

Az önkormányzatunk által biztosított kedvezményes gyermekétkeztetésre 2023. évben átlagosan 6 fő gyermek volt jogosult.

A települési önkormányzat 2016. évtől köteles a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítani. Nyilvántartásunk szerint hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek településünkön jelenleg nincs, ezért az önkormányzatnak az iskolai szünetben szünidei gyermekétkeztetést biztosító kötelezettsége nincs.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Településünkön nem magyar állampolgárságú gyermekek nincsenek.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Településünkön hátrányos helyzetű családban élő gyermeket nem tartunk nyilván.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermek nincs.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossgal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló: az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül

halmozottan hátrányos helyzetű: az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A jogszabályok szerint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló között az egyedüli különbség nem a család szociális helyzete – amely azonos mindkét célcsoportnál-, hanem a

szülők iskolai végzettségében mutatkozó különbség. A rossz szociális helyzetnek különböző okai lehetnek, melyben egyik – nagyon fontos és jelentős - ok a szülők alacsony iskolai végzettsége.

A településünkön fenntartott óvodában halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban a sajátos nevelési gyermekek részére fejlesztő foglalkozást biztosít az intézmény.

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma				
	Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
		db	Fő	Fő
	2018	0	34	-
	2019	0	39	-
	2020	0	34	-
	2021	0	28	-
	2022	0	30	-
	2023	0	20	-
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok				

A gyermekek egészségügyi szűrése biztosított, részben a Rétság városával körzetesített formában működő védőnői hálózaton keresztül, részben az intézményhálózaton keresztül.

A védőnőkhöz családlátogatásaik során a várandós kismamák, gyermekes anyukák fordulnak problémáikkal. Nagyon sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás					
Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2018	0	0	0	n.a.	n.a.
2019	0	0	0	n.a.	n.a.
2020	0	0	0	n.a.	n.a.
2021	0	0	0	n.a.	n.a.
2022	0	0	0	n.a.	n.a.
2023	0	0	0	n.a.	n.a.
Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok					

A gyermekorvosi feladatok körzetesített formában rétsági székhellyel működő 1 gyermekorvos látja el. A településen van helyben a betegek ellátására alkalmas akadálymentesített orvosi rendelő. Az egészséges, szűrővizsgálatra érkező gyermekek részére külön váróterem áll rendelkezésre, hogy ne fertőzödjének meg a beteg gyermekek körében.

A gyermekorvos heti egy napon rendelt itt, más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk.

Járóbeteg szakellátásra Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszerár is csak a szomszédos Rétság városban található.

- c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Az óvodánkban egy sajátos nevelési gyermeket tartunk nyilván, részére az intézmény megállapodás formájában fejlesztési foglalkozást biztosít.

Szükség esetén logopédus segítségével tudják óvodapedagógusaink a gyermekek beszédhibáit javítani.

A három év alatti gyermekek speciális ellátási igényeit a Rétsági Járóbeteg Szakellátó Központban tudják ellátni.

- d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A gyermekek védelmét pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások biztosítják. Településünkön igénybe vehető főbb ellátások:

- pénzügyi ellátás
- gyermekétkeztetés
- család- és gyermekjóléti szolgáltatás,
- gyermekek napközbeni ellátása,
- gyermekek átmeneti gondozása.

A gyermekvédelem középpontjában meghatározó szerepet betöltő jelzőrendszer áll. A gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő és jelző rendszer működtetése, melyet a prevenció munkája első számú eszközének tekintünk. A veszélyeztetettség jelzésére épülő gyermekjóléti szolgáltatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja a jelzőrendszer működésének minősége. A jelzőrendszer tagjainak együttműködése az esetek és a problémák mentén történik. A

veszélyeztetettségre vonatkozó összes jelzések száma 2021. évben 5. Ebből 2 jelzés az iskolákból érkezett, melyek az igazolatlan hiányzásokról szólnak. A Rétsági Rendőrkapitányság részéről, fiatalok tekintetében egy esetben történt intézkedés a településen.

Összességében elmondható, hogy Tolmács településen az oktatási intézményekkel megfelelő a kapcsolattartás. A védőnő és a családsegítő között kiemelkedően jó az együttműködés, megfelelő az információáramlás. A gondozott családokkal a kapcsolat jól működik, szűrővizsgálatokon megjelennek.

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Önkormányzatunk bölcsődét nem tart fenn, a gyermekek napközbeni ellátását az óvoda működtetésével biztosítja. A beíratott gyermekek létszáma indokolta, hogy az óvodai férőhelyek száma növekedjen, így a képviselő-testület döntése alapján a férőhelyek száma 2018. évben 40 főre emelkedett. A döntés következtében az óvoda 2018. szeptemberétől 2 gyermekcsoporttal működik tovább. 2021. évben az állami támogatást 32 óvodás gyermek után igényelhetjük meg. Három óvodapedagógus és két dajka foglalkozik a gyerekekkel.

Az iskolás korú gyermekek napközbeni ellátása a Rétsági Általános Iskola által biztosított. A Tolmácsi Telephelyen az 1-4. évfolyamon tanulók iskola-otthonos oktatásban részesülnek.

f) gyermekvédelem;

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint e törvényben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat.

Tolmács Község Önkormányzata (továbbiakban: Önkormányzat) a gyermekek védelmét a következő gyermekvédelmi alapellátásokkal biztosítja:

- a) pénzbeli ellátás
- b) gyermekétkeztetés
- c) család- és gyermekjóléti szolgáltatás,
- d) gyermekek napközbeni ellátása,
- e) gyermekek átmeneti gondozása.

Településünkön a gyermekjóléti szolgálatot az önkormányzatok társulása alapján a Nagyoroszi székhelyű Nyugat-Nógrád Család- és Gyermekjóléti Szolgálat látja el. Az alábbi adatokat a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat éves beszámolójából gyűjtöttük.

Település: Tolmács		
Családsegítő: Fábrián-Mák Mária		
	Gyermek	Család
2023-ben nyilvántartott	13	5
Első interjúval lezárt/egyszeri	4	2
Tanácsadott	-	-
Gondozott	5	1
Ebből hatósági intézkedés:		
-védelembe vétel	-	-
-ideiglenes elhelyezés	-	-
-nevelésbe vett	1	1
-családba fogadott	1	1
2023.évben megszünt	9	3
2023.12.31-én nyilvántartott	4	2

2017-es évtől a Kormány létrehozta a Család- és Gyermejkölési Központokat a kétszintű család- és gyermekjólési szolgáltatás céljából. Illetékességi területe a hatósági feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatások.

A védelembé vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés és a nevelésbe vételi ügyekben a központ esetmenedzsere is részt vesz az esetkezelésben, az illetékes családsegítővel közösen.

A Család és Gyermejkölési Szolgálat településen végzett feladatai:

- információnyújtás
- jelzőrendszer működtetése
- kríziskezelés
- segítség az ellátásokhoz jutásban
prevenció
- család gondozás, klasszikus segítő tevékenység
- általános tanácsadás
- kapcsolattartás és együttműködés a Család-és Gyermejkölési Központtal.

2023. évben a gondozásba kerülés okai:

2023. évben új esetként gondozásba vételre 1 család esetében került sor, melyre a védelembé vétel megszüntetését követően az illetékes esetmenedzser ill. családsegítő javaslata alapján került sor.

Védelembé vétel alatt állók problémái:

- szülők életvitele
- magatartásproblémák
- iskolai hiányzás

Ha a gyermek veszélyeztettségét az alapellátás segítségével megszüntetni nem tudják, de feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembé veszi. A védelembé vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása történik.

Védelembé vétel, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel 2023. évben nem volt. Egy esetben került sor családba fogadásra.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások;

Településünk 20 km-es körzetében egy anyaotthon található Balassagyarmaton. Családok átmeneti otthona a megye-székhelyen, Salgótarjánban van. Gyermekotthon a 12 km-re lévő Szátok településen van.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés;

Településünkön 2000. évben került átadásra az új akadálymentesített Faluház, melyhez tartozik egy sportcsarnok is. A gyermekek számos sportolási lehetőség közül választhatnak (futball, kézilabda, kosárlabda, asztalitenisz). Képviselő-testületi döntés alapján a település lakosai mindezt ingyen, bérleti díj fizetése nélkül tehetik meg.

A 2011. évben nyílt Közösségi Házban a gyermekek számos szabadidős program várja.

A falu központjában 2023. évben egy jó játszótér került kialakításra. Településünk közösségi háza mozgókönyvtári szolgáltató hely, így a könyvállomány egy évben többször is megújul, új könyveket kapunk a Vármegyei Könyvtár jóvoltából.

Sok szülőknek gondot okoz a nyári iskolai szünet idejére a gyermekek elhelyezése.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei);

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A mélyszegénységben élő gyermekek közül otthon sokan nem jutnak megfelelő mennyiségű egészséges táplálékhoz. Ezért nagy jelentőségű az önkormányzat által szervezett intézményekben történő közétkeztetés.

Ingyenes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

Bölcsődében és óvodában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek egészséges testvérei
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek
- Nevelésbe vett gyermekek
- Azon gyermekek, akik olyan családban élnek, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjáradékkal csökkentett összegének 130 %-át (mely 2022. évben: 172.900 Ft/hó, 2023. évben: 200.564 Ft/hó, 2024. évben: 230.649 Ft/hó). A kedvezmény igénybevételéhez a szülőnek egy nyilatkozatot kellett kitöltenie, melyet az intézményvezetőhöz kellett benyújtani.

Nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon)
- Nevelésbe vett gyermekek
- Utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttek.

Az önkormányzatunk által biztosított gyermekétkeztetésben 2023. évben szülői (jövedelmi) nyilatkozat alapján átlagosan 12 fő óvodás gyermek, valamint három vagy több gyermeket nevelő családban élő 5 fő óvodás gyermek étkezett ingyenesen. Szeptembertől egy ingyenes étkeztetésben részesülő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult iskoláskorú gyermek tanul a tolmácsi tagintézményben.

Kedvezményes gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek

Nappali tagozatos iskolában, fogyatékos személyek nappali ellátásában:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek (az 1-8. évfolyamon felül)
- Tartósan beteg, fogyatékos gyermekek
- Három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermekek

jogosultak kedvezmények étkezésére.

Az önkormányzatunk által biztosított kedvezményes gyermekétkeztetésre 2023. évben átlagosan 6 fő gyermek volt jogosult.

A települési önkormányzat 2016. évtől köteles a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítani. Nyilvántartásunk szerint hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermek településünkön jelenleg nincs, ezért az önkormányzatnak az iskolai szünetben szünidei gyermekétkeztetést biztosító kötelezettsége nincs.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Tolmács településen hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván, eltérő kultúrájú gyermekek sincsenek.

- k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

A gyermekek hátrányos megkülönböztetése, az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértése nem jellemző településünkre.

- l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül.

A korábbi években a rászoruló gyermekek a Nyugat-Nógrád Család- és Gyermejköltségi Központon keresztül évente több alkalommal is élelmiszer csomagokban részesültek.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

- a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek			
Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2018	29	0	0,00
2019	30	0	0,00
2020	31	0	0,00
2021	30	0	0,00
2022	33	0	0,00
2023	25	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2018	n.a.	1	4,35
2019	n.a.	0	0,00
2020	n.a.	0	0,00
2021	n.a.	0	0,00
2022	n.a.	0	0,00
2023	n.a.	0	0,00

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanuló számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2018	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0
2021	0	0
2022	0	0
2023	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Hátrányos helyzetű gyermek, tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította; e csoporton belül halmozottan hátrányos helyzetű: az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek három éves korában, tanuló esetében a tankötelezettség beállításának időpontjában legfeljebb az iskola nyolcadik évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be sikeresen; halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

A jogszabályok szerint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanuló között az egyedüli különbség nem a család szociális helyzete – amely azonos mindkét célcsoportnál-, hanem a szülők iskolai végzettségében mutatkozó különbség. A rossz szociális helyzetnek különböző okai lehetnek, melyben egyik – nagyon fontos és jelentős- ok a szülők alacsony iskolai végzettsége.

A településünkön fenntartott óvodában hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánkban a sajátos nevelési gyermekek számára fejlesztő foglalkozás biztosított.

Az iskolába járó kiemelt figyelmet igénylő tanulók számáról nem rendelkezünk adatokkal, mivel 2008. szeptemberétől a tolmácsi 1-4. évfolyamos alsó tagozatos általános iskola is a rétsági Általános Iskola tagintézménye lett.

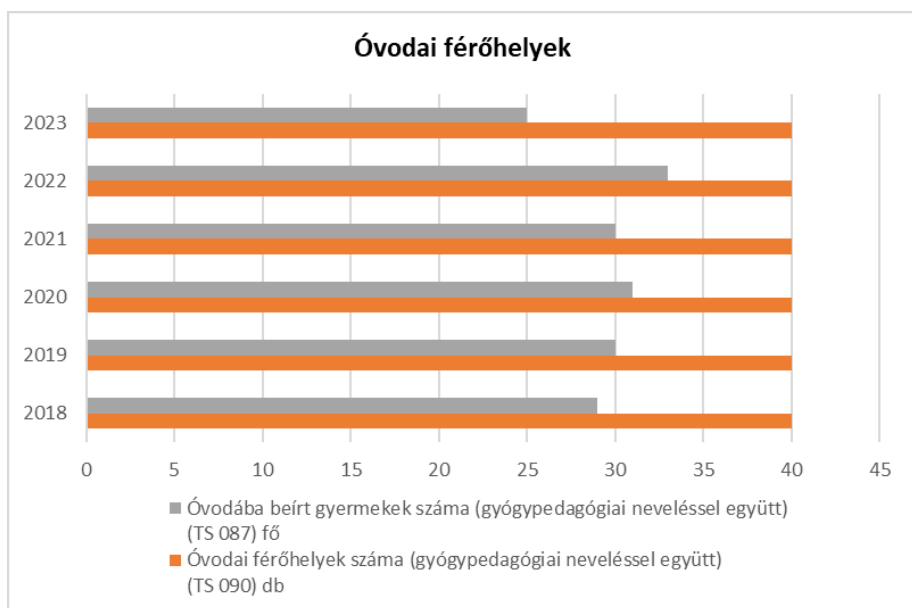
- b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai		
ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG		
Az óvoda telephelyeinek száma (db)	1	
Hány településről járnak be a gyermekek (db)	3	
Óvodai férőhelyek száma (fő)	40	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (db)	2	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	7.00	17.00
A nyári óvoda-bezárás időtartama (nap)	1 hónap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	3	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	3	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	2	0
Kisegítő személyzet	2	0

Forrás: Önkormányzati, intézményi adatgyűjtés

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai								
Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2018	34	2	40	1	29	0	0	15
2019	39	2	40	1	30	0	0	15
2020	34	2	40	1	31	0	0	16
2021	28	2	40	1	30	0	0	15
2022	30	2	40	1	33	0	0	17
2023	20	2	40	1	25	0	0	13

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek					
Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2018	0	1	1	23,00	4,35
2019	0	1	1	23,00	4,35
2020	0	1	1	21,00	0,00
2021	0	1	1	26,00	0,00
2022	0	1	1	25,00	8,00
2023	0	1	1	24,00	8,33

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejeők a nappali oktatásban	
Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Szükség esetén logopédus segítségével tudják óvodapedagógusaink a gyermekek beszédhibáit javítani. Ezt az ellátást a Nógrád Megyei Pedagógiai Szakszolgálat útján tudjuk a gyermekek részére biztosítani.

Óvodánkban 2018. szeptemberétől fejlesztő pedagógus végzettségű óvodapedagógus dolgozik, aki szükség esetén segítséget tud nyújtani a rászoruló gyermekek részére.

Iskolapszichológus a Nyugat-Nógrád Megyei Család- és Gyermejjóléti Szolgálaton keresztül térségi szinten megoldott.

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregáció

Az elmúlt években nem tapasztaltunk hátrányos megkülönböztetést és jogellenes elkülönítést az oktatás területén.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Településünkön csak egy óvoda és egy alsó tagozatos (1-4 évfolyam) általános iskolai intézmény működik, így nem beszélhetünk az intézmények közötti eltérésekről.

e) pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások				
Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2018	n.a.	n.a.	n.a.	0
2019	n.a.	n.a.	n.a.	0
2020	n.a.	n.a.	n.a.	0
2021	n.a.	n.a.	n.a.	0
2022	n.a.	n.a.	n.a.	0
2023	n.a.	n.a.	n.a.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A Biztos Kezdet Gyerekház célja a szociokulturális hátrányokkal küzdő gyermekek egészséges fejlődésének biztosítását támogató, fejlődési lemaradását kompenzáló, a szülői kompetenciákat erősítő, a szülő és az óvodába még nem járó gyermek számára együttesen nyújtott társadalmi felzárkózást segítő prevenció szolgáltatás biztosítása. A szolgáltatást a gyermek születésétől kezdve a kötelező óvodai nevelésének megkezdéséig, de legkésőbb annak az évnek augusztus 31-ig veheti igénybe a család, amelyen harmadik életévét betölti. A Biztos Kezdet Gyerekház a gyermek sikeres óvodai beilleszkedése, valamint a gyermek és a család sikeres társadalmi integrációja érdekében együttműködik különösen a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a védőnői szolgálattal, az óvodával, a helyben elérhető egyéb, a gyermekek és a gyermekes családok számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjaival.

Az intézmény biztosítja a felnőttek és gyerekek fogadására alkalmas fogadóhelyiséget, játszószobát, csoportszobát, illetve a személyes higiéne biztosításának elősegítése érdekében a mosógéppel felszerelt fürdőszobát. A szolgáltatást igénybevevők használhatják a gyerekház teakonyháját is, valamint az internet használat is elérhető számukra. A gyerekek a játszószobában pihenhettek, aludhatnak is. A szolgáltatás igénybevétele térítésmentes.

A tanoda általános iskolai vagy középfokú iskolai tanulmányait végző (elsősorban rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő vagy hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű), gyermekek és fiatal felnőttek számára nyújtott segítséget. A tanoda önkéntesen vehető igénybe, társadalmi felzárkózást segítő, a személyiségfejlődés egészét szem előtt tartó, prevenció szolgáltatás, amely a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvétel idején kívül, valamint a tanítási szünetekben segíti elő a szociokulturális hátrányok kompenzálását, a tanulmányok folytatását, a társadalomba való sikeres beilleszkedést, az életpálya-tervezést és a szabadidő hasznos eltöltését.

A tanoda a szolgáltatásait a helyi sajátosságokra és a gyermekek egyéni szükségleteire építve, a szülők bevonásával, a gyermek nevelési-oktatási intézményével, a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a helyben elérhető egyéb, az érintett korosztály számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjával együttműködve nyújtja.

A tanoda célja a gyermek/ fiatal felnőtt tanulásának segítése, a továbbtanulás, pályaválasztás és életpálya-építés elősegítése. Szabadidős programok szervezésével segíti a hasznos időtöltést. A program a szolgáltatást igénybevevő gyerek/ fiatal családját is igyekszik elérni, bevonni a közösségi programokba. A szolgáltatás igénybevétele térítésmentes.

Településünk elérhető közelében Biztos kezdet gyermekház és tanoda szolgáltatás nem működik.

A pozitív diszkrimináció különböző támogatási formákban jelennek meg. A Bursa Hungarica felsőoktatási önkormányzat ösztöndíj pályázat a felsőoktatásban tanuló, szociálisan rászorulóknak részére nyújtott támogatás. Az Arany János Tehetséggondozó programban részt venni kívánó hátrányos helyzetű gyermekeket önkormányzatunk minden esetben támogatja.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az iskolai nyári szünet idejére a gyermekek felügyelete gondot okozhat a szülőknek.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése a Községi Ház bevonásával.
A településünkön hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.	Szülők tájékoztatása a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűvé nyilvánítás feltételeiről, a kedvezményekkel járó támogatásokról.

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

A település összlakosság számának 52 %-a nő (402 fő), melyből

- a fiatalok 18 év alatti nők száma 72 fő,
- a női lakosok több mint fele 18-59 éves tehát aktív korú (208 fő),
- az időskorú 60 év feletti nők száma 118 fő.

A 2021. évi demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából megállapítható, hogy az időskorú nők aránya jóval magasabb, mint a fiataloké.

A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.

A 3 év alatti gyermekekkel - 1-2 kivétellel - a hagyományoknak megfelelően az édesanya marad otthon.

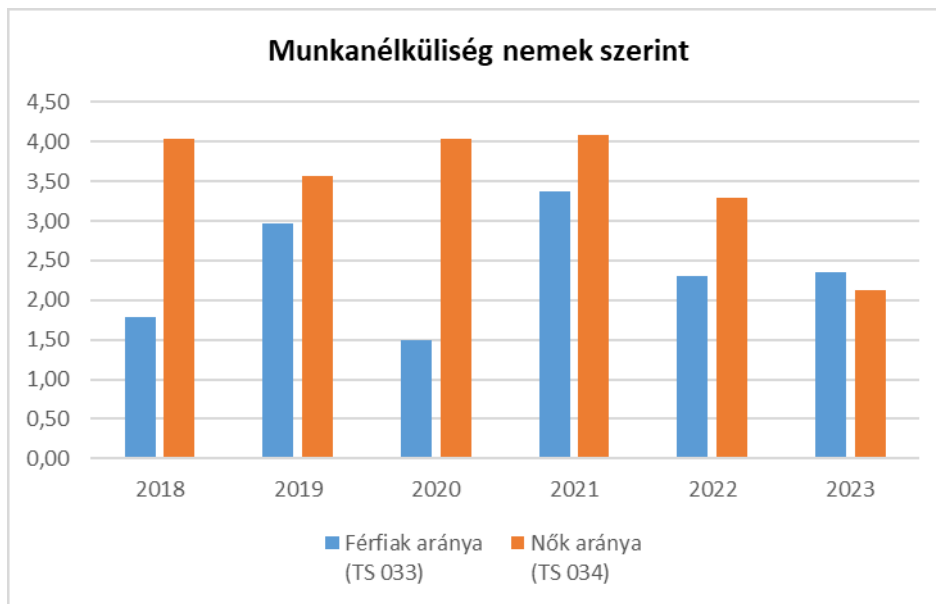
Településünkön a nők nagyobb szerepet vállalnak a rászoruló hozzátartozóik ellátásában, gondozásában.

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)			
Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2018	1,79	4,03	2,91%
2019	2,97	3,56	3,27%
2020	1,49	4,03	2,76%
2021	3,38	4,08	3,73%
2022	2,3	3,29	2,80%
2023	2,35	2,12	2,24%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

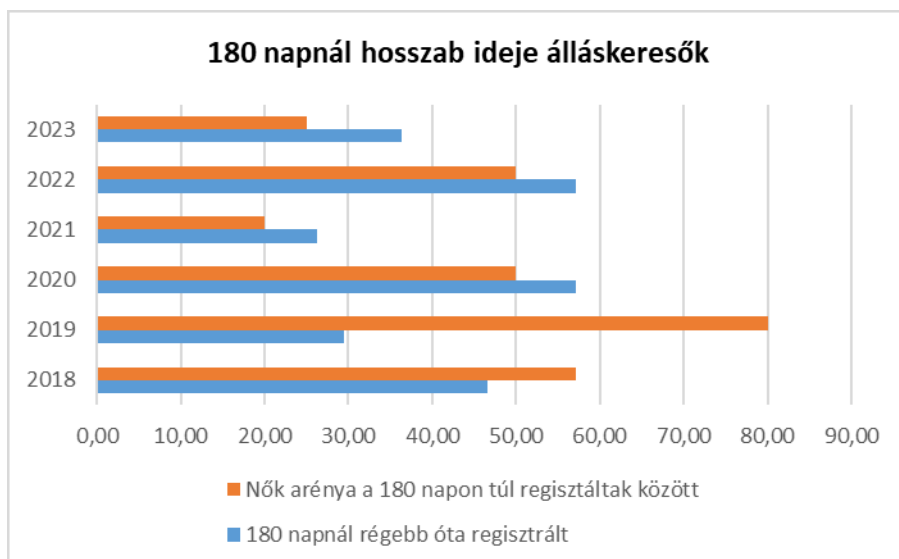
A fenti diagramból megállapíthatjuk, hogy 2018. évtől a női álláskeresők aránya szinte minden évben magasabb volt, mint a férfiaké, illetve 2020. évben kiemelkedően több női álláskereső volt, mint férfi.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia adatai szerint országos problémaként a foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2018	46,67	57,14
2019	29,41	80
2020	57,14	50
2021	26,32	20
2022	57,14	50
2023	36,36	25

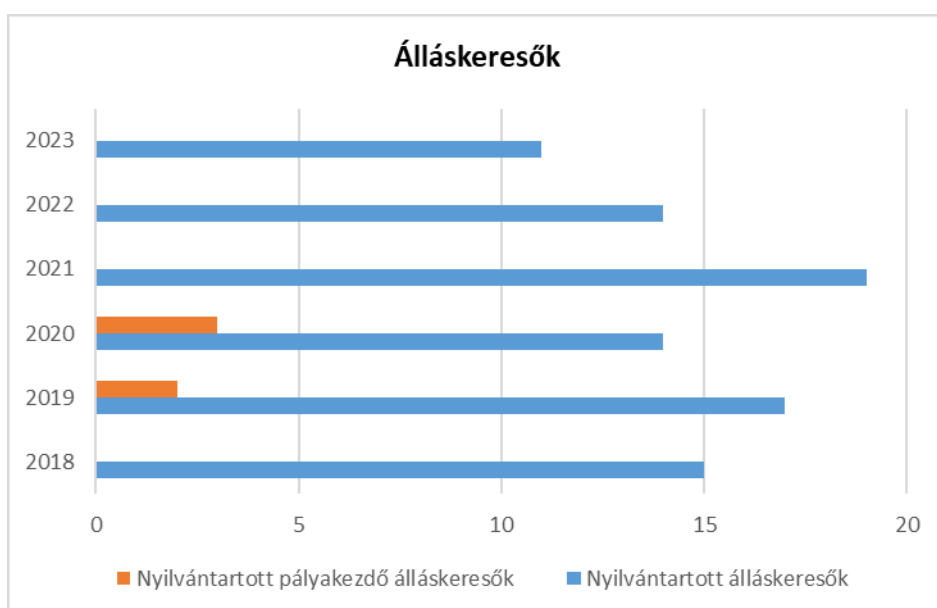
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2018	15	0
2019	17	2
2020	14	3
2021	19	0
2022	14	0
2023	11	0

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Közfoglalkoztatásban 1 fő női munkavállalót alkalmazunk parkgondozói, illetve az óvodában 2 főt egyéb kiegészítő munkakörben.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Településünkön helyben képzések, továbbképzések nincsenek.

A Rétsági Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya közvetítése által - pontos számadataink nincsenek, de - több regisztrált munkanélküli nő is munkaerő-piaciképzési programban vett részt. A képzések nagyobb része az 5 km-re lévő Rétság városban történik.

j) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A 2011. és 2022. évi népszámlálási adatok alapján megállapítható, hogy 10 év alatt jelentősen javult a lakosság iskolázottsága. Az alacsony iskolai végzettségűek száma a nők körében magasabb. Ez részben azzal magyarázható, hogy több a nő az idősebb korosztályban.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A közösségi esélyegyenlőség akcióprogram céljai között szerepel a gazdasági és szociális szférában a nők és férfiak esélyegyenlőségének érvényesítése, valamint a munka és a családi élet összeegyeztetése mind a férfiak, mind a nők számára. Az Önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

E célok megvalósulását példamutatásával tudja segíteni, hiszen szükséges az a tudatformálás és szemléletváltás, amely ezen a területen is biztosítja az esélyegyenlőséget.

Tapasztalatok szerint a gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

Településünkön bölcsőde nem működik. Az óvodai férőhelyek száma 2017. évben 25-ről 40-re megemelésre került, így minden gyermeket fel tudunk venni intézményünkbe. Az óvoda nyitva tartása igazodik a munkavállalók igényeihez. Az intézmény karbantartására, felújítására és nagy takarítására általában 1 hónap nyári szünetre zár be az óvoda. A nyári szünet idejére - igény esetén - a bányai óvoda fogadja a tolmácsi gyermekeket is.

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
18	0	34	-
19	0	39	-
20	0	34	-
21	0	28	-
22	0	30	-
23	0	20	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
8	0	0
9	0	0
0	0	0
1	0	0
2	0	0
3	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	0	0	0	0
2021	0	0	0	0	0	0	0	0
2022	0	0	0	0	0	0	0	0
2023	0	0	0	0	0	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Településünk 20 km-es vonzáskörzetében pl. Szendehely, Nőtincs településen működő bölcsődébe már több tolmácsi gyermek is járt.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része ma még felderítetlen. A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Településünk 20 km-es körzetében egy anyaothton található Balassagyarmaton. Családok átmeneti otthona tudomásunk szerint a vármegye-székhelyen, Salgótarjánban van.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők társadalmi szerepvállalása napjainkban erősödik. A négy önkormányzati képviselőnk közül kettő női képviselő. A hivatali ügyeket ellátó Közös Hivatal dolgozói 100%-ban női dolgozók.

Településünkön jelenleg nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között a magyar társadalom hagyományos családmodelljében keresendő: még ma is sokan vallják, hogy a nők helye a ház körül, a családban van, nem a munkaerőpiacon. Ezt a szemléletet tovább súlyosbítják a nőkkel kapcsolatos negatív sztereotípiák.

Szakmai tapasztalataink szerint a gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Ezért az Önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is. A Községi Házban már többször is indult kezdeményezés baba-mama klub működésére.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A tartós női álláskeresők száma magasabb, mint a férfiaké.	Családbarát munkahelyek felkutatása, a munkavállalók és a munkáltatók egymásra találásának segítése.
A kisgyermekes anyukák sokszor magányosnak érzik magukat.	Programok szervezése, baba-mama klub működtetése.

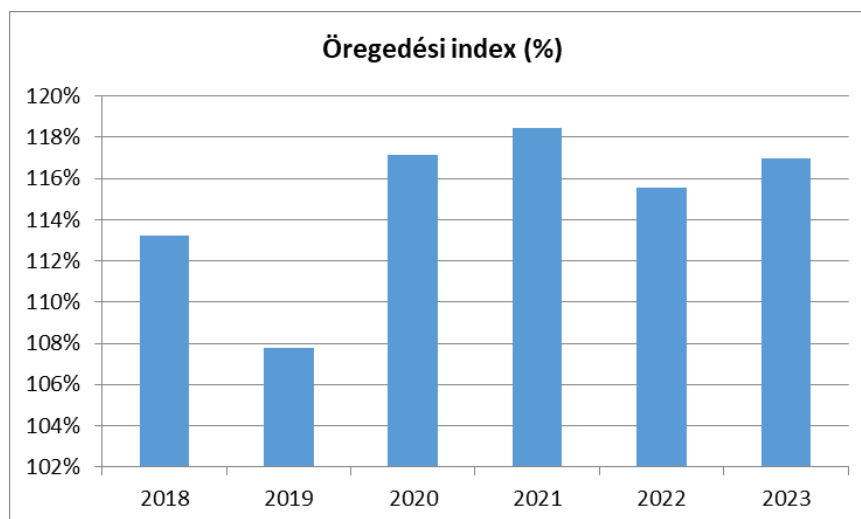
6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2018	120	106	113,21%
2019	125	116	107,76%
2020	130	111	117,12%
2021	135	114	118,42%
2022	141	122	115,57%
2023	138	118	116,95%

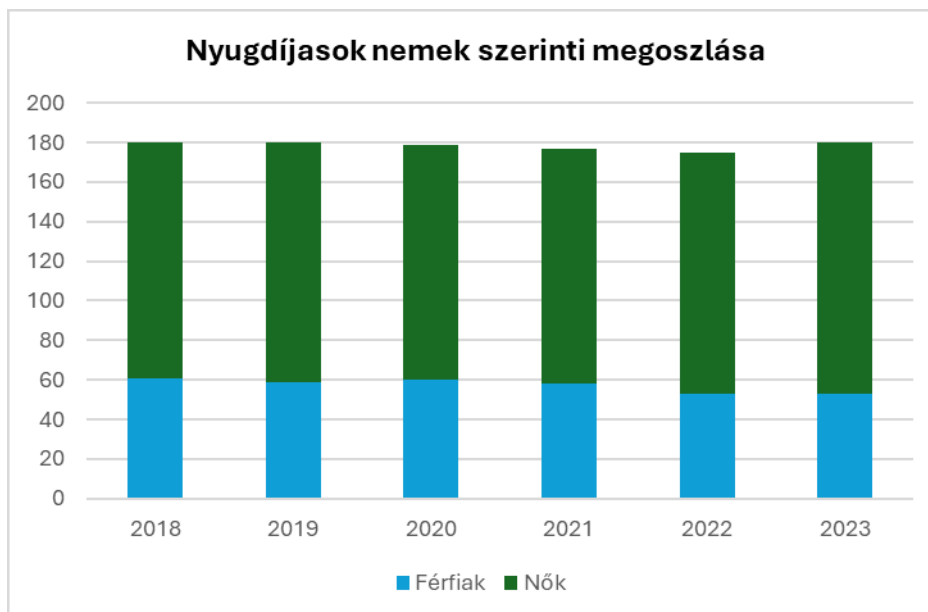
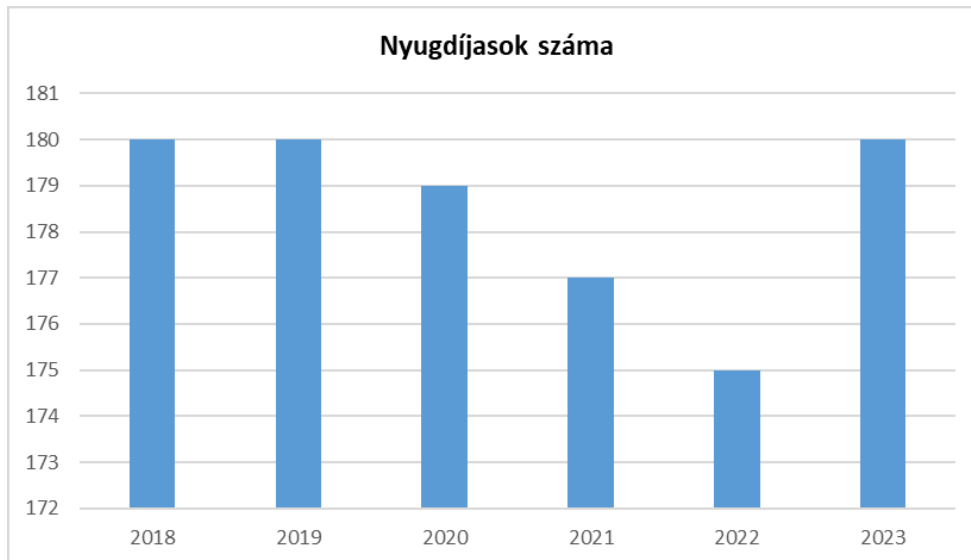
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2018	61	119	180
2019	59	121	180
2020	60	119	179
2021	58	119	177
2022	53	122	175
2023	53	127	180

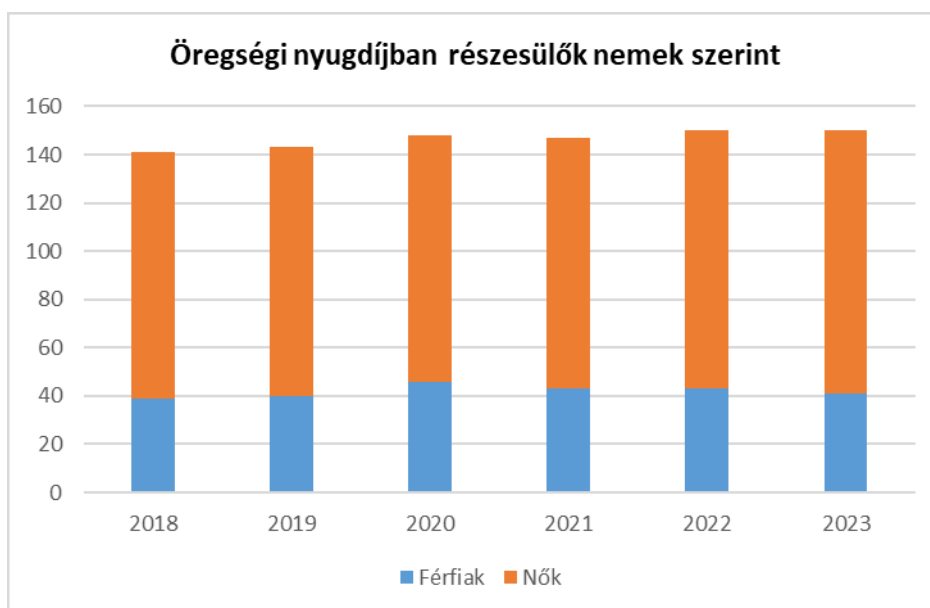
Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2018	3	0	39	102	0	3	0
2019	3	0	40	103	0	4	0
2020	3	0	46	102	0	2	0
2021	3	0	43	104	0	1	0
2022	3	0	43	107	0	2	0
2023	2	0	41	109	1	1	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya. Az összes lakosság 18%-a a 65 év feletti korosztályhoz tartozik, mely 67%-a nő. Az öregedési index táblázatból megállapítható, hogy az idősek száma minden évben meghaladta a fiatalok számát.

Az idős emberek hivatali ügyek intézésében gyakran szorulnak segítségre, a nyomtatványok megértésében és kitöltésében kérnek leginkább támogatást.

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

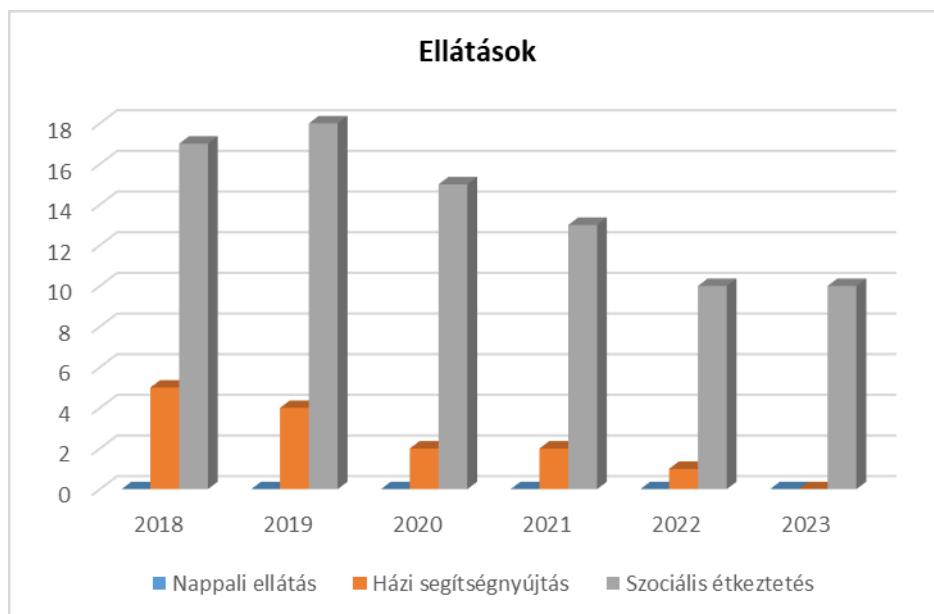
Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon csekély, kivétel ha speciális tudással rendelkeznek.

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskereső száma összesen	Év	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Fő összesen		15	17	14	19	14
41-45 év (TS 042)	Fő	2	4	2	1	1	0
	%	13,33%	23,53%	14,29%	5,26%	7,14%	0,00%
46-50 év (TS 043)	Fő	2	0	1	2	0	0
	%	13,33%	0,00%	7,14%	10,53%	0,00%	0,00%
51-55 év (TS 044)	Fő	2	2	1	3	3	1
	%	13,33%	11,76%	7,14%	15,79%	21,43%	9,09%
56-60 év (TS 045)	Fő	1	1	2	4	3	1
	%	6,67%	5,88%	14,29%	21,05%	21,43%	9,09%
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3	2	1	0	2	5
	%	20,00%	11,76%	7,14%	0,00%	14,29%	45,45%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az elmúlt években országos problémaként merült fel, hogy a nyugdíj előtt álló emberek sokkal nehezebben találnak munkát, a foglalkoztató inkább a fiatal korosztályból pótolta munkaerő hiányát. Ezt a kormány is felismerte és ennek megszüntetésére olyan adó és járulékos kedvezményeket nyújtó jogszabályokat fogadtatott el, hogy a munkáltatóknak jobban megérje az idősebb munkavállalókat foglalkoztatni.

A településünkön igen magas a nyugdíjas vagy nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma, ezen belül is a magasabb kort megélő nők száma. Pontos adataink nincsenek, de a helyben foglalkoztatott nyugdíjasok száma elenyésző. Idényjellegű, alkalmi nyári munkát, mint például a gyümölcsszedést többen is vállalnak.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen

Közintézményeinkben jelenleg nyugdíjas munkavállalót nem foglalkoztatunk. Egyéb foglalkoztatásukat támogató program nem jellemző településünkre.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Tolmácson az idősek hátrányos megkülönböztetése a foglalkoztatás területén nem releváns.

6.3 A közzolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közzolgáltatások terén az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. A szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások nagy része a település minden állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező feladatának.

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
	120	0	5	17
	125	0	4	18
	130	0	2	15
	135	0	2	13
	141	0	1	10
	138	0	0	10

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A háziorvosi feladatok körzetesített formában rétsági székhellyel működő 1-1 orvos látja el. A településen van helyben a betegek ellátására alkalmas akadálymentesített orvosi rendelő. A háziorvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendelt a helyi orvosi rendelőben. Jelenleg sajnos a háziorvos betegsége miatt a helyettesítés csak egy napon történik. Más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk.

A háziorvos igény szerint otthonukban látogatja meg a betegeket, ha ők maguk erre egészségi állapotuk miatt képtelenek.

Járóbeteg szakellátásra Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszerész a szomszédos Rétság városban található. Az idősek utaztatásában nagy segítséget nyújt a 2023. júliusától működő falugondnoki szolgálat.

Önkormányzati rendelet alapján szociális étkezésben kell részesíteni azokat a szociálisan rászorultakat, akik önmaguk, illetve önmaguknak és eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel legalább napi egyszeri meleg étkezéstről nem képesek gondoskodni.

A rendelet szerint szociálisan rászorult a 65. életévét betöltött személy, a rokkantsági nyugdíjas, a baleseti rokkantsági nyugdíjas, a hajléktalan, vagy azon személy, aki egészségi állapota, fogyatékosága, pszichiátriai betegsége vagy szenvedélybetegsége miatt a napi legalább egyszeri meleg étkezést önmaga, illetve eltartottjai részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem tudja biztosítani, és ezt háziorvos vagy szakorvos által kiállított igazolással bizonyítja.

	A szociális étkeztetés igénybevételére jogosultak száma		
	Összesen	Ebből 65 év feletti	Viszonyított aránya
2019.01.01.	17	15	88%
2020.01.01.	18	15	83%
2021.01.01.	15	13	87%
2022.01.01.	13	10	77%
2023.01.01.	11	9	82%
2024.01.01.	12	10	83%

A táblázatból megállapíthatjuk, hogy a szociális étkezésre jogosultak elsősorban az idős emberek. A szociális étkeztetést igénybevevők száma csökken, 2024. évben jelenlegi 12 fő jogosultból átlagosan már csak 6 fő veszi igénybe a szociális étkeztetést.

A szociális alapszolgáltatások közé tartozik a házi segítségnyújtás. A Szoc. tv. rendelkezése értelmében a települési önkormányzat a gondozási szükséglettel rendelkező, házi segítségnyújtást igénylő személyek ellátásáról köteles gondoskodni, vagyis az önkormányzat kötelező feladatellátásának keretében a gondozási szükséglettel rendelkező személyeket köteles ellátásban részesíteni.

A házi segítségnyújtás olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását - szükségleteinek megfelelően - lakásán, lakókörnyezetében biztosítja.

2014. évtől a házi segítségnyújtással kapcsolatos feladatokat önkormányzatunk látja el. 2018. januárjában az 1 fő 8 órás szakképzett szociális gondozó nyugdíjba ment, ezt követően 1 fő szakképzés nélküli dolgozó alkalmazásával kerül ellátásra a feladat, a gondozottak számának csökkenése miatt 6 órás részmunkaidőben történő foglalkoztatással. 2018. decemberétől 2020. decemberéig új szintén szakképzett nélküli dolgozó látta el a feladatokat napi 4 óra munkaviszonyban. A házi gondozó a szerződésben előírt iskolai végzettséget a kötelező határidőn belül nem szerezte meg, így munkaviszonya megszűnt.

2021. januárjában 2 fő házi segítségnyújtásra jogosult gondozottat tartottunk nyilván, melyből 1 gondozott tartós kórházi ellátásban részesül, illetve a vírushelyzet miatt 2021. évtől a másik ellátott sem kérte a gondozást. 2024. évben nincs nyilvántartott gondozottunk.

Idősek nappali ellátása nincs a településen.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Településünk nagysága miatt a kulturális és közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés korlátozott. Mozi és színház nincs a faluban, de van egy könyvtár, mely heti két alkalommal áll a lakosok rendelkezésére.

A nyugdíjas klub minden évben szervez egy-két budapesti színház látogatást, melynek igen nagy sikere van. A nyugdíjas klub programjait támogatja az önkormányzat.

c) idősek informatikai jártassága

Az idős emberek idegenkednek az új technikai és informatikai dolgoktól. A mobiltelefonokat már egyre többen használják, de számítógépes ismeretekkel kevesen rendelkeznek.

d) a generációk közötti programok

A falu egyik legnépszerűbb programja a szüreti felvonulás és mulatság, melynek szervezésében az idősek és a fiatalok is tevékenyen részt vesznek.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Településünkön a nyugdíjas klub nagyon aktív tevékenységet folytat. Számos programot szerveznek. Évente több alkalommal kirándulnak elsősorban egy közelebbi fürdőhelyre. Rendszeresen összegyűlnek az önkormányzat által rendelkezésükre bocsájtott klub helyiségben, ahol beszélgetnek, kézimunkáznak. Az általuk készített horgolt terítőkből, tárgyakkól, illetve gobelinekből már több kiállítás is volt településünkön.

A nyugdíjas klub előadásokat is szervez az idősek számára.

Az önkormányzat ünnepség keretében vendégeli meg a 63 év felettieket és köszönti a falu legidősebb lakóit.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szociális étkeztetést igénybevevők száma csökken.	Az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről. Személyes szóbeli tájékoztatás mellett honlapon, illetve a helyi újságban figyelem felhívás formájában évente.
Az idősek számára nehézséget jelent hivatali ügyek intézése.	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében, nyomtatványok beszerzésében.
Az idősek között sok az egyedül élő.	A nyugdíjas klub működésének, programjainak támogatása.

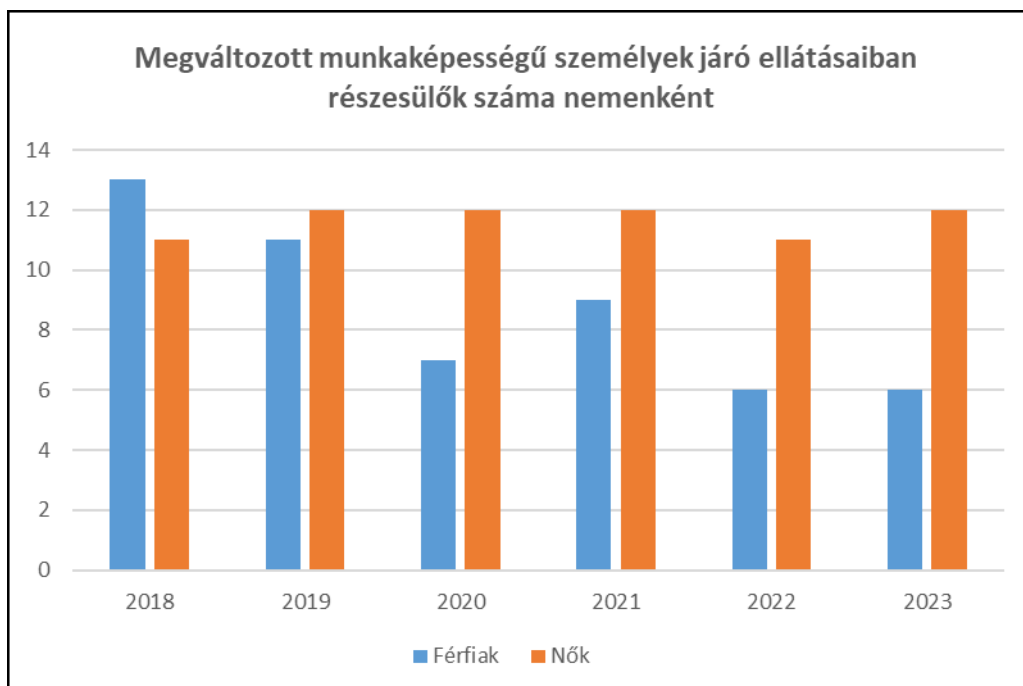

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1 A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2018	13	11	24
2019	11	12	23
2020	7	12	19
2021	9	12	21
2022	6	11	17
2023	6	12	18

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma	
Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják. Feladatunk olyan környezet teremtése, működtetése, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

A célcsoport részére szervezett ellátásokat, szolgáltatásokat, az egyes intézkedéseket az egyéni szükségletek alapján tervezzük.

b) munkavállalást segítő lehetőségek

Településünkön kimondottan a fogyatékossgal élő személyek munkavállalását segítő lehetőségekről nincs tudomásunk.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Tapasztalataink szerint elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket.

Az európai fogyatékossgügyi stratégia rávilágít arra, hogy a fogyatékos személyek elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékossg esetén még jelentősebb.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

Településünkön kimondottan a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok nincsenek.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzübeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékosági támogatás az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzübeli juttatás, melynek célja, hogy anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

Súlyosan fogyatékos személynek a látási, hallási, értelmi, mozgásában fogyatékos, az autista, és a kromoszóma rendellenességgel született személy minősíthető, ha állapota tartós vagy végleges, és a fogyatékos személy önálló életvitelre nem képes, vagy mások állandó segítségére szorul. A súlyosan fogyatékos állapot megállapítását az orvos szakértői szerv végzi.

Nem jogosult fogyatékosági támogatásra az a súlyosan fogyatékos személy, aki vakok személyi járadékában, vagy magasabb összegű családi pótlékban részesül, illetve, aki után magasabb összegű családi pótlékot folyósítanak. Ha az érintett az ellátásokról lemond, a fogyatékosági támogatás megállapítható részére. Fontos tudni azt is, hogy megszűnik a támogatásra való jogosultság, ha a súlyosan fogyatékos állapot már nem áll fenn, vagy a fogyatékos személy az elrendelt felülvizsgálaton nem jelenik meg és távolmaradását nem igazolja.

A támogatás havi összege 2024. évben a fogyatékoságtól függően 35.214 forint, vagy 43.342 forint, amelyet évenként a nyugdíjmelésre vonatkozó szabályok alapján, azzal egyező mértékben emelnek.

Rokkantsági járadékra az jogosult, aki a 25. életéve betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70 százalékos mértékű és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban, megváltozott munkaképességű személyek ellátásban nem részesül.

A rokkantsági járadék összege 2024. évben havi 58.830 forint, melyet a Nyugdíjfolyósító Igazgatóság folyósít a jogosult részére.

Az önkormányzattól szociális ellátásokat igénybe vevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, de mivel ezeket az ellátásokat nem az önkormányzat, hanem más szervek folyósítja, így a fogyatékosági támogatásra, valamint a rokkantsági járadékra jogosultak számáról nincs adatunk.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A háziiorvosi feladatok körzetesített formában rétsági székhellyel működő 1-1 orvos látja el. A településen van helyben a betegek ellátására alkalmas akadálymentesített orvosi rendelő. A házi orvos a hét két napján, a gyermekorvos heti egy napon rendelt a helyi orvosi rendelőben. Jelenleg sajnos a házi orvos betegsége miatt a helyettesítés csak egy napon történik. Más napokon a betegeknek az orvosi ellátás igénybevételéhez Rétság településre kell utazniuk. A fogyatékkal élő emberek utazását a településünkön működő falugondnoki szolgálat segíti, a rendelőbe, gyógyszerertárba való eljutasukat biztosítja.

A házi orvos igény szerint otthonukban látogatja meg a betegeket, ha ők maguk erre egészségi állapotuk miatt képtelenek.

Járóbeteg szakellátásra Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszerertár a szomszédos Rétság városban található.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális szolgáltatások, a kulturális programokhoz történő hozzájárítás fizikailag akadálymentesített helyszínen érhetőek el.

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás akadálymentesített környezet biztosításával történik. Az akadálymentes intézmények száma minden területen a jogszabályi előírásnak megfelel.

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv részeként Európai Unió támogatásból valósult meg a Tolmácsi Község ház épületének komplex akadálymentesítése című projekt, célja az önkormányzat hivatalának teljes körű akadálymentesítése volt. Elnyert támogatás 9.856-eFt. A projekt 2010. évben eredményesen lezárult.

Ma már kötelezően, jogszabályban előírt az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelve, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásaként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszer.

c) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Településünkön a fizikai akadálymentesítés mind az Orvosi Rendelőben, mind a Községi Házban és a Faluházban is megvalósult. Komplex akadálymentesítés csak a Faluházban valósult meg.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége

Nem jellemző településünkre, inkább csak az önkormányzati fenntartású munkahelyekre (hivatal, orvosi rendelő, Községi Ház), ahol már megvalósult az akadálymentesítés.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodunk a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról. Még sajnos vannak olyan járdák, mely megközelítése akadályba ütközik.

f) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A házi orvos igény szerint otthonukban látogatja meg a betegeket, ha ők maguk erre egészségi állapotuk miatt képtelenek.

Járóbeteg szakellátásra Rétság városban van csak lehetőség. Fogorvos és gyógyszerár is csak a szomszédos Rétság városban található.

Az önkormányzat már több alkalommal is felvállalta, hogy a rászoruló fogyatékkal élők a tulajdonában lévő falubusszal eljuttatja orvosi vizsgálatra a szomszédos településen lévő szakrendelőbe. Az önkormányzat által szervezett idősek napjára is - igény szerint - falubusz szállítja a meghívottakat.

Településünkön fogyatékosok nappali intézménye nem működik.

A szomszédos településen, Diósjenőn található a Dr. Göllész Viktor Rehabilitációs Intézet és Ápoló Gondozó Otthon. Alaptevékenysége: a tanköteles koron túli - csak intézményi keretek között ellátható -, középsúlyos értelmi fogyatékosok és értelmi fogyatékos hallássérültek ápoló-gondozó otthoni ellátásának, fejlesztésének, foglalkoztatásának, rehabilitációjának biztosítása.

Az 52 km-re lévő ludányhalászi Ipolypart Ápoló Gondozó Otthon és Rehabilitációs Intézet nem csak értelmi fogyatékos, hanem gyengénlátó, vak, nagyothalló, siket, mozgáskorlátozott, Down-szindrómás, pszichiátriai, skizofrén és beszéd fogyatékos betegeket is ellát.

A Magyar Kolping Szövetség Támogató Szolgálat Érsekvadkert és térsége 2006. január 3-án kezdte meg működését, mint speciális alapellátási feladatokat biztosító szociális intézmény (támogató szolgálat). Ennek az alapellátási formának célja, hogy hosszútávon támogassa a térségben élő fogyatékos polgárokat és azok családját. A fogyatékos személyek részére házi segítséget biztosítanak, programokat szerveznek, szállítási szolgáltatásokat nyújtanak.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az önkormányzat és dolgozói elsősorban a hivatalos ügyeik intézésében, de szakellátásra való szállításban is segített már.

7.4 Fogyatékossgal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Kimondottan a fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok nincsenek településünkön.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A településünkön fogyatékkal élő személyek és a falu közössége között nincs társadalmi probléma, az elfogadás és a segítség jellemzi a lakókat.

7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A településen fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszertárba való eljuttása nehézkes.	Segítségnyújtás a szakrendelőbe való eljutásban, illetve a gyógyszer kiváltásban.
Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, terek akadálymentesítése nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése.

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A gyermek- és a házi orvosi rendelés településünkön jelenleg csak heti egy-egy nap van.	A helyi orvosi rendelő heti több alkalommal történő működtetése.

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a programjaikon. Az Önkormányzat helyi rendeletben meghatározottak szerint támogatja a szervezeteket, azok rendezvényeit.

Jelentős civil szervezetek a településen:

Tolmács Kultúrájáért és Sportjáért Közalapítvány
Nyugdíjas klub.

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzat a civil szervezetek függetlenségét elismeri és tiszteletben tartja. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.

Az önkormányzat a Katolikus Egyházzal is jó kapcsolatot ápol.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkóztatást segítő közös programok bemutatása

Önkormányzatunk jó kapcsolatot igyekszik fenntartani a környező településekkel, részt vesz a kistérségben működő társulások munkájában. Büszkéek vagyunk arra, hogy egy erdélyi kis falu, Fitód 2009. évben a testvérfalunk lett.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Településünkön nemzetiségi önkormányzat nem alakult.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A nyugdíjas klub nemcsak az idősebb korosztálynak nyújt segítséget, hanem tevékenységükkel beintegrálják a különböző célcsoportokat a hétköznapi életbe, segítik mindennapjaikban. Kirándulásaikon szívesen látják a falu fiatalabb lakóit is, a nagymamák az unokákkal együtt is részt vehetnek a programjaikon.

A Tolmácsért Alapítvány támogatja a kulturális rendezvényeinket, ezzel ingyenesen férhetnek hozzá a falu lakói és a rendezvények látogatói több kulturális programhoz, szolgáltatáshoz.

A civil szervezetek és az önkormányzat összefogására kitűnő példa a környezetvédelmi nap. A nyugdíjas klub, az önkormányzati képviselők a falu lakóival már évek óta együtt szépítik a falut.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A helyi 2-3 nagyobb vállalkozás kiemelten támogatja az önkormányzat által szervezett programokat, elsősorban a falunapot és az idősek napját. Az egyéni vállalkozóink tombola tárgyak felajánlásával járulnak hozzá báljaink megrendezéséhez.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere a HEP fórum összehívása, valamint az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrált.

b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP fórumot

A tervezet az Önkormányzat honlapján, www.tolmacs.hu közzétételre kerül, így állampolgárok is véleményt mondhattak. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési terv olyan beavatkozásokat fogalmaz meg, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	A nyilvántartott álláskeresők több mint 18%-a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezik.	1.Tájékoztatás (honlap, hirdetőtábla) a felnőttoktatási lehetőségekről, közmunkaprogramról. 2.Közmunkaprogram folytatása, bevonásuk a közmunkaprogramba.
	A szociális ellátásokat igénylők száma folyamatosan csökken.	Tájékoztatás az igénybevehető támogatásokról és az igénybevétel feltételeiről.
Gyermekek	Az iskolai nyári szünet idejére a gyermekek felügyelete gondot okozhat a szülőknek.	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése a Községi Ház bevonásával.
	A településünkön hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.	Szülők tájékoztatása a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűvé nyilvánítás feltételeiről, a kedvezményekkel járó támogatásokról.
Idősek	A szociális étkeztetést igénybevevők száma csökken.	Az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének lehetőségéről. Személyes szóbeli tájékoztatás mellett honlapon, illetve a helyi újságban figyelem felhívás formájában évente.
	Az idősek számára nehézséget jelent hivatali ügyeik intézése.	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében, nyomtatványok beszerzésében.
	Az idősek között sok az egyedül élő.	A Nyugdíjasklub működésének, programjainak támogatása.
Nők	A tartós női álláskeresők száma magasabb, mint a férfiaké.	Családbarát munkahelyek felkutatása, a munkavállalók és a munkáltatók egymásra találásának segítése.

	A kisgyermekes anyukák sokszor magányosnak érzik magukat.	Heti rendszerességgel baba-mama klub működtetése.
Fogyatékkal élők	A településen fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszertárba való eljutása nehézkes.	Segítségnyújtás a szakrendelőbe való eljutásban, illetve a gyógyszer kiváltásban.
	Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, terek akadálymentesítése nem 100 %-os.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése.
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	A gyermek- és a házi orvosi rendelés településünkön jelenleg csak heti egy-egy nap van.	A helyi orvosi rendelő heti több alkalommal történő működtetése.

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a nemzetiségek egyenlő elbánásban részesülnek. Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők helyzetének megoldásában segítsünk. Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek védelmét, egészséges fejlődését. Folyamatosan odafigyelünk az idősek problémáira, támogatjuk őket. Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén a gyermekvállalás segítségét. Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők beilleszkedésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményességének fenntartásához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)
0. Település szintű probléma											
1	Az orvosi rendelés működési idejének bővítése a településen	A gyermek- és a házi orvosi rendelés településünkön jelenleg csak heti egy-egy nap van.	A helyi orvosi rendelő heti több alkalommal történő működtetése.	-Tolmács Község Önkormányzata költségvetési koncepciója	a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogytékosságügyi Program (2015-2025)	1. Kapcsolatfelvétel az orvosokkal. 2. Új megállapodások megkötése.	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	- betegek száma	- humán: önkormányzat munkatársa - pénzügyi: az orvosi rendelő rezszi költségei - technikai: rendelő biztosítása, internet	Önkormányzat döntés a folyamat fenntartásáért 5 év.
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége											
1	Közfoglalkoztatás szervezése a	A nyilvántartott álláskeresők több	A munkanélküliek álláshoz jutásának	-Tolmács Község Önkormányzata	Magyar Nemzeti Társadalmi	1.Tájékoztatás (honlap, hirdetőtábla)	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	- munkanélküliek száma -	- humán: közös önkormányzati	- Folyamatos kapcsolatok

	településen	mint 18%-a csak 8. általános iskolai végzettséggel rendelkezik.	segítése.	költségvetési koncepciója	Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	a felnőttoktatási lehetőségekről, közmunkaprogramról. 2.Közmunkaprogram folytatása, bevonásuk a közmunkaprogramba.		(péntek)	közfoglalkoztatásban részt vevők száma - közfoglalkoztatási programok száma - elnyert támogatás összege	hivatal munkatársa - pénzügyi: támogatás összege - technikai: közfoglalkoztatáshoz szükséges technikai felszereltség	területileg munkaküldés kiadott közfoglalkoztatási program tekintetében Támogatás rendelkezésre állása. - felszereltség megléte. Fenntartás 5 év.
2	Tájékoztatás az igénybe vehető szociális támogatásokról	A szociális ellátásokat igénylők száma folyamatosan csökken.	A rászorultak minden segítségét megkapjanak, hogy életszínvonaluk és anyagi helyzetük javuljon.	- a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendelet	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Tájékoztatás az igénybe vehető támogatásokról és az igénybevétele feltételeiről.	jegyző	2027. 12. 31. (péntek)	- a szociális ellátásokat igénybe vevők száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, családsegítő - pénzügyi: önerő - technikai: számítástechnikai eszközök, honlap	Folyamatosan együttműködés tájékoztatás Fenntartás 5 év.
II. A gyermekek esélyegyenlősége											

1	Szabadidős programok szervezése	Az iskolai nyári szünet idejére a gyermekek felügyelete gondot okozhat a szülőknek.	A gyermekek nyári felügyelete megoldódjon.	- IKSZT programterv	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Szabadidős programok szervezése, biztonságos, kulturált színterek működtetése a Községi Ház bevonásával.	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	- programok száma - résztvevők száma	- humán: közösségi ház munkatársa, - pénzügyi: programok megvalósításához pályázati forrás és önerő - technikai: játékok, sporteszközök	Önkormányzati döntés a folyamat fenntartásáért 5 év.
2	Szülők tájékoztatása az igénybe vehető gyermekvédelmi támogatásokról	A településünkön hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket nem tartunk nyilván.	A szülők tájékozottsága megfelelő legyen az igénybe vehető gyermekvédelmi támogatásokról.	- a helyi gyermekvédelmi ellátásokról szóló 7/2016. (VII.13.) önkormányzati rendelet	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Új Roma Stratégia(2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Szülők tájékoztatása hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetűvé nyilvánítás feltételeiről, a kedvezményekkel járó támogatásokról.	jegyző	2027. 12. 31. (péntek)	- a gyermekvédelmi támogatásban részesülők száma - hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, családgondozó - pénzügyi: önerő - technikai: számítógép, papír, honlap	Folyamat együttműködés fenntartásáért 5 év.

III. A nők esélyegyenlősége											
1	Az álláskereső nők munkához való segítése	A tartós női álláskeresők száma magasabb, mint a férfiaké.	A munkanélküli nők álláshoz jutásának segítése.	- Tolmács Község Önkormányzata költségvetési koncepciója	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	Családbarát munkahelyek felkutatása, a munkavállalók és a munkáltatók egymásra találásának segítése.	jegyző	2027. 12. 31. (péntek)	- a munkanélküliek száma, megoszlása nem szerint - helyi állásbörzék száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa - pénzügyi: önerő - technikai: számítástechnikai eszközök, internet	- Folyamatos kapcsolatok területileg munkaadó-kirendelti lehetőségek munkaadó és munkavállaló közötti hirdetések Fenntartás 5 év.
2	A kommunikáció színterének bővítése rendszeres baba-mama klub működtetésével	A kisgyermekes anyukák sokszor magányosnak érzik magukat.	A kisgyermekes anyukák ne érezzék magukat egyedül, problémáikat meg tudják másokkal is beszélni, segítsék egymást.	- IKSZT programterv	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) „Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	1. Programok szervezése 2. Rendszeres baba-mama klub működtetése	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	- kisgyermekes szülők száma - résztvevők száma	- humán: közösségi ház munkatársa - pénzügyi: a termelési költségei - technikai: terem biztosítása	Önkormányzati döntés a folyamatos fenntartás Fenntartás 5 év.
IV. Az idősek esélyegyenlősége											
1	Tájékoztatás az idősek által igénybe vehető szociális támogatásokról	A szociális étkeztetést igénybe vevők száma csökken.	A rászoruló idősek a szociális támogatásokat minél többen igénybe vegyék.	- a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendelet	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030)	Az érintettek tájékoztatása a szociális támogatások igénylésének	jegyző	2027. 12. 31. (péntek)	- időskorúak (65-x éves) száma - a szociális étkeztetést igénybevevők száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa - pénzügyi: támogatások	Folyamatos tájékoztatás Fenntartás 5 év.

	támogatásokról		igénybe vegyék.	rendelet	Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	lehetőségéről. Személyes szóbeli tájékoztatás mellett honlapon, illetve a helyi újságban figyelem felhívás formájában évente.				összegének biztosítása költségvetés terhére - technikai: számítógép, papír, honlap	
2	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében	Az idősök számára nehézséget jelent hivatali ügyeik intézése.	Az idősök mindennapi életének megkönnyítése.	- a szociális ellátásokról szóló 5/2009. (III.19.) önkormányzati rendelet	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	Segítségnyújtás a hivatali ügyek intézésében, nyomtatványok beszerzésében.	jegyző	2027. 12. 31. (péntek)	- idős korúak (65-x éves) száma - problémák száma - segítségnyújtások száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, - pénzügyi: önerő - technikai: papír, számítógép, fénymásoló	Folyamatai segítségnyújtás tájékoztatás Fenntartás 5 év.
3	A Nyugdíjasklub működésének támogatása a kulturális és szabadidős programok szervezéséhez	Az idősök között sok az egyedül élő.	A magányosan élő idősök bevonása a közösségbe, magányérzetük csökkentése.	-IKSZT programterv - Tolmács Község Önkormányzata költségvetési koncepciója	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	A Nyugdíjasklub működésének, programjainak támogatása.	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	- programok száma - résztvevők száma	- humán: közös önkormányzati hivatal munkatársa, közösségi ház munkatársa, nyugdíjasklub vezetősége - pénzügyi: programok támogatása, nyugdíjasklub támogatása - technikai: terem biztosítása, utazáshoz jármű biztosítása	Önkormányzati döntés a támogatás folyamatosságának fenntartás Fenntartás 5 év.
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége											
1	A közlekedési akadályok leküzdésének segítése a falubusz segítségével	A településen fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszerértárba való eljutása	A fogyatékkal élők az egészségügyi szakrendelőbe, illetve a gyógyszerértárba eljussanak.	-Tolmács Község Önkormányzata költségvetési koncepciója	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Országos Fogyatékosügyi	Segítségnyújtás a szakrendelőbe való eljutásban, illetve a gyógyszer kiváltásban a falubusz igénybe vételével.	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	- fogyatékkal élők száma - segítségnyújtások száma	- humán: önkormányzat munkatársa - pénzügyi: üzemanyagköltség - technikai: falubusz biztosítása	Önkormányzati döntés a támogatás folyamatosságának fenntartás Fenntartás 5 év.

		nehézkés.			program (2015-2025)	vételével.				biztosítása	
2	Akadálymentesítés folytatása	Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, terek akadálymentesítése nem 100 %-os.	Az önkormányzat tulajdonában lévő járdák, tere teljes akadálymentesítése.	- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről - Településfejlesztési koncepció	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030 (MNTFS 2030) Országos Fogyatékosügyei program (2015-2025) Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése.	polgármester	2027. 12. 31. (péntek)	- akadálymentesítéssel nem rendelkező terek, járdák száma - akadálymentesítések száma	- humán: szakember és önkormányzati közfoglalkoztatottak - pénzügyi: költségvetési forrás az akadálymentesítés végrehajtásához - technikai: építő anyagok, munkaeszközök	Önkormányzati döntés e akadálymentesítés folyamatának fenntartásáért 5 év.

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum feladatai:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában, az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,
- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,

- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

3.3 Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5 Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
  - o Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
  - o Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
  - o Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Tolmács község 2022-2027 évekre vonatkozó Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Tolmács község képviselő-testülete az új útmutatóval készült 108/2022. (XII.6.) számú határozatával elfogadott Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) felülvizsgálta és a ...../2024. (XII.10.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt mellékletek:

- képviselő testület elfogadó határozatának kivonata

Tolmács, 2024. december 10.

Dávid Martin
polgármester